

Állatorvostudományi Egyetem
Állattenyésztési, Takarmányozástani és Laborállat-tudományi Tanszék

A kisállattartók állattartási és állategészségügyi
információszerzési szokásai

Készítette:

Brunen Anna Róza

Témavezető:

Dr. habil Fodor Kinga Ph.D.

ÁTE, egyetemi docens

Budapest, 2019

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	2
2. Szakirodalmi áttekintés	4
2.1 Információszerzés	4
2.2 Állatorvosi kommunikáció	7
2.3 Kisállattartók internet használata	10
3. Célkitűzések, kérdések	13
4. A kutatás módszertana	15
5. Eredmények és értékelésük	17
5.1 Szociodemográfiai adatok	17
5.2 Állattartással kapcsolatos adatok	21
5.3 Állatorvossal kapcsolatos adatok	23
5.4 Információszerzéssel kapcsolatos adatok	30
6. Következtetések	33
7. Összefoglalás	35
8. Summary	37
9. Irodalomjegyzék	39
10. Köszönetnyilvánítás	42
11. Mellékletek	43
12. HuVetA Elhelyezési megállapodás és szerzői jogi nyilatkozat	44

1. Bevezetés

Az utóbbi évek során, ahogy haladtam előre állatorvosi tanulmányaimmal mind rokonoktól és ismerősöktől, mind klinikai szakmai gyakorlatom során számtalan tévhittel találkoztam az állatok tartását és egészségét illetően. Még kifejezettebb ez a közösségi oldalak csoportjaiban, ahol az állattartók egymás között osztják meg a tapasztalataikat és információikat. Komoly problémának érzem, hogy még a lelkiismeretes, rendszeresen állatorvoshoz járó és állatuk jólétéről őszintén gondoskodó gazdák is belebotlanak olyan hibákba, amelyek tényként elfogadott hamis információkból származnak. Legyen szó akár a világszerte ismert jószerint ártalmatlan módszerről, miszerint egy kutya egészségi állapotát meg lehet állapítani az orra nedvességéből egészen odáig, hogy a gazdák néha életmentő beavatkozásokat utasítanak vissza, mert az állatorvosnak ellentmondó információt olvastak egy internetes oldalon.

Az állatok tartásával kapcsolatos tudás régen szájhagyomány útján terjedt generációról generációra, mivel mind az állattartás, mind az állatokkal kapcsolatos foglalkozások általában öröklődtek. Az állatorvostudomány és a szakmai könyvek színre lépésével megváltozott az állattartás egésze, rendkívül nagy mennyiségű új információ jelent meg a egészségtudomány előrehaladásával. Majd a 20. században, ahogy a középosztály körében is lehetővé vált és elterjedt a kutyák és macskák első sorban kedvtelési célú tartása, teljesen új méreteket öltött az információra való igény és terjedésének sebessége, mint ahogy az állatorvosi szakma is új irányokat fedezett fel. Azonban egy ilyen gyorsan fejlődő tudományágban az állandó szakmai továbbképzések mellett is nehéz a legújabb kutatási eredményeknek megfelelő információval rendelkezni, így nem meglepő, hogy az általános állattartó még ma, az internet korában sincs mindenről helyesen informálva. Természetesen a probléma nem egyedi sem Magyarországra, sem az állatorvostudományra nézve. Hollandiában például szervezett tüntetések zajlanak a néhány bolha- és kullancs elleni szer betiltására, hiába nem ártalmasabbak a legtöbb hasonló szernél. Évről évre növekvő aggodalmat kelt az emberek eltávolodása a modern orvostudománytól, a nyugati világban érezhetően csökken a bizalom a tudományosan bizonyított módszerekben és az emberek hajlanak inkább hinni alternatív megoldásoknak mint az orvosoknak és kutatóknak. Még kifejezettebb ez a mai, technológia uralta világban, ahol végtelen mennyiségű információ áll

rendelkezésre az interneten. Ennek erős hatása van az állattartással kapcsolatos szokások és divatok változására is - adott fajták világszerte közkedve váltak és a kontrollálatlan szaporításuk következtében megnőtt a genetikai háttérű megbetegedések száma, valamint régebben ritka, szokatlan életmódok hirtelen nyert népszerűsége tettek szert, attól teljesen függetlenül, hogy adott esetben egyik sem szolgálja már az állatok jólétét és egészségét.

Emiatt döntöttem úgy, hogy ennek a témának a felderítésével szeretnék foglalkozni, mellyel remélhetőleg nem csak az állatorvosok és az állattartók közti kapcsolat fontosabb szempontjait sikerül felmérnem, hanem ennek felhasználásával az állatok jólétén is tudok javítani. Angol nyelvterületen több ilyen témával foglalkozó kutatás is létezik, a hazai lakosságot azonban még senki sem vizsgálta. Szeretnék belelátni, hogy itthon milyen forrásokból szerzik be az gazdák az kedvencükkel kapcsolatos információkat és milyen összefüggésben áll ez az állatorvostól kapott ajánlásokkal. Milyen korreláció van a gazda-állat kapcsolat, valamint az előnyben részesített információforrás között? Úgy gondolom mindenki, állattartók, állatorvosok és természetesen az állatok is gazdagodnának azzal, ha közelebb jutnánk a téves információk eredetének és okának felderítéséhez és megszilárdítanánk a hitet a megbízható állategészségügyi információforrásokban. A kommunikáció és kölcsönös bizalom a civilizáció alapkövei közé tartoznak, és végérvényben mindenki elsődleges célja a megértés és az együttműködés megerősítése az állatok jóléte érdekében.

2. Szakirodalmi áttekintés

2.1 Információszerzés

Manapság szinte mindenkinek a kezében ott van az okostelefonja, otthon ott van a számítógépe, melyeken keresztül néhány kattintással rengeteg információ – köztük sok téves, ellenőrizetlen – érhető el. Ehhez adódik hozzá, hogy az emberek alapvetően rendkívül kíváncsi természetűek, szeretnek minden őket érdeklő témáról azonnal minél több információt szerezni. Még kifejezettebb ez akkor, ha esetleg a szeretteinket veszélyben érezzük, mint például a családtagjaink, barátaink vagy háziállataink egészségügyi állapotának változása. Emiatt érthető, hogy az utóbbi években az internethasználat, a webes keresőfelületek használata és ezáltal az internet egészségügyi információk megszerzésére való használata rendkívüli mértékben megnövekedett. Világszerte az internetes keresések nagyjából 4,5%-a egészséghez kapcsolódó információról szól (Morahan-Martin, 2004), ami rámutat arra, hogy ez nem egy elhanyagolható kérdéskör az emberek hétköznapjaiban. Az emberi természet egyik alapvető tulajdonsága, hogy amikor a bizonytalanság, a tudás hiánya lehetséges veszélyt jelent, aktív információkeresésbe kezd (Brashers, Neidig, Haas, Dobbs, Cardillo, & Russell, 2000; Spence, Lachlan & Griffin, 2007). Ezt részben önmaga, részben az érintett fél megnyugtatóására, a jövőre való felkészülésre és annak megerősítésére szolgál, hogy nincsen egyedül az adott problémával. Hajlamosak vagyunk azonnal a legrosszabbra gondolni és ilyenkor minél hamarabb igénylünk remélhetőleg nyugalmat adó információt. Ennek köszönhetően az aktív egészségügyi információkeresés kulcsfontosságú feldolgozási módszer a betegségekhez való pszichoszociális alkalmazkodásban (Lambert & Loiselle, 2007). A megbízható internetes egészségügyi információkhoz való hozzáférési lehetőség összefüggésben van a csökkent szorongással és növekedett énhatékonyság érzéssel, valamint az ambuláns rendeléseken történő ritkább megjelenéssel. Az ilyen információt igénylők többsége az internetet az egészségügyi ellátásuk javítására használják fel. Bevallásuk szerint az online információt a problémák diagnosztizálására használják és kényelmesebben érzik magukat az egészségügyi ellátójuk ajánlásával úgy, hogy utána jártak az információnak az interneten. Ugyanakkor az ilyen információt kereső személyek gyakran hajlamosabbak egészségügyi aggodalmakra. A felnőtt keresők hajlamosabbak önmagukat rosszabb

egészségügyi állapotúnak értékelni, a serdülőkorú keresők pedig hajlamosabbak klinikai gyengeséget és depressziós tüneteket mutatni, összehasonlítva a nem-keresőkkel (Ybarra & Suman, 2006).

Nem elhanyagolható az a tény sem, hogy az internet sokkal kényelmesebb és diszkrétebb egy háziiorvosi – vagy állatorvosi – látogatásnál. Ez első sorban a fiatalabb, internet használat mellett felnőtt generációknál jelenik meg, akiknél nem feltétlenül a szakemberek személyes felkeresése jelenti az elsődleges információforrást, bármilyen témakörrel van szó, amikor ugyanaz a tudás hozzáférhető az otthon kényelméből. Sok diák vallotta be, hogy általában az internet az elsődleges információforrása, mivel bizalmas és kényelmes hozzáférést nyújt példátlan mennyiségű információhoz a legkülönbözőbb témakörökben. Az internet kombinálja a pozitív tulajdonságait a hagyományos világi és professzionális, személyes és személytelen forrásoknak (Gray *et al.*, 2005). Más ez az idősebb generációkban, akik még úgy nőttek fel, hogy megbízható információt elsősorban a szakemberek tudnak nyújtani. Azonban a vizsgálatok szerint ők sem maradnak ki az internet ilyen jellegű célokra való felhasználásától. A nyugdíjas korúak körében a fiatalokkal ellentétben az interneten leggyakrabban egy orvosi időpont után kerestek rá információra, sokkal gyakrabban, mint előtte (**1. táblázat**) (Medlock *et al.*, 2015).

Információszerzés ideje	Keresett információt az utóbbi 12 hónapban, n/N (%)	Információ forrása, n/N (%)			
		Megkérdezett egészségügyi szakértőt	Megkérdezett valaki mást (pl. család, barátok)	Rákeresett az interneten	Papíralapú információ
Vizit után	43/104 (41)	5/37 (14)	11/37 (30)	29/37 (78)	3/37 (8)
Vizitre készüléskor	23/103 (22)	3/16 (19)	7/16 (44)	10/16 (63)	0/16 (0)
Vizit szükségességének eldöntéséhez	20/106 (19)	5/18 (28)	7/18 (39)	8/18 (44)	0/18 (0)

1. táblázat: Az információkeresés ideje és forrása az orvosi vizittel kapcsolatban (Medlock et al., 2015)

Ebből az látszik, hogy nem csak az elsődleges ijedtség vagy kényelem a internetes keresések oka, hanem nagy részben az orvosok által adott információk megértése, a

kezelések, prognózis, esetleg gyógyszerek működésének pontosabb megismerése a cél. Ez valószínűleg nagy részben betudható az egyre jobban elterjedő rövidebb konzultációs időknél, amelyek során nincs lehetőség mélyremerően mindent elmagyarázni, valamint az internetről, televízióból hallott korábbi információk miatti igényelt utánajárásnak. Bár nem elhanyagolható, hogy esetleg az információ megkérdőjelezése, az információhiány miatti bizalom csökkent jelenléte is szerepel az okok között.

Az emberek többsége specifikus egészségügyi problémákról keres információt mert ön maga vagy valamely ismerőse, esetleg a háziállata diagnosztizálva lett az adott egészségügyi problémával. Azonban szaktudás hiányában mind a kereső, mind az értelmező lehetőségeik korlátozottak, gyakran eleve már helytelenül írják be a keresőbe a szakkifejezéseket, amelyekre rákeresnek. Tipikusan általános böngészőket használnak (pl. *Google*) és rövid mondatokra vagy szakszavakra keresnek rá. Az ilyen keresés célja, hogy megtöltsön egy tudás-űrt, melynek telítése javíthatja a problémával való megküzdést és javítja az élnhatékonyaság érzését. Ez hat az egészséggel kapcsolatos döntésekre, az érintettek, barátai és családjuk viselkedésére és gyakran igénylik a szerzett információk átbeszélését az egészségügyi ellátó személyekkel (Morahan-Martin, 2004). Azonban az online egészségügyi információk minősége vegyes, ami komoly aggodalomra ad okot ennek a gyakorlatnak a hatásáról. A szaktudás hiánya miatt sokszor még ha megfelelő forrásokat is használnak föl az eredmény mégis megbízhatatlan lesz. Ezt fontos figyelembe venni, hiszen ez alapján nem elég kiszűrni a megbízhatatlan, tévinformációktól hemzsegő oldalakat, helyes értelmezés nélkül a legjobb oldalak is veszélyt jelentenek. Amennyiben a felhasználók a szakmailag kifogástalan forrásokat sem tudják megfelelően használni ez nem egy elhanyagolható fontosságú kérdés, hiszen sok esetben befolyásolhatja a döntéshozatalt a kezelés és más egészségügyi választások esetében.

A fokozott internethasználatnak és a közösségi média (mint például *Facebook*, *Youtube*, *Instagram*, stb.) ugrásszerűen elterjedt népszerűségének köszönhetően az ilyen oldalak információforrásként való használata is jelentős növekedést mutatott az utóbbi években (Pepitone, 2010). Ez alapvetően nem feltétlenül jelentene problémát, hisz lehetőséget ad a szakértőknek, hogy egyszerűen, gyors és olcsó módszerekkel elérjenek nagy közönségeket, és ezt a platformot tanításra, hasznos információk megosztására használják. Ilyenek például az állatorvosi rendelők Facebook oldalai, vagy a *Zállatorvos* Youtube csatorna, mely évek óta oktatja a magyar közönséget a legfontosabb, kisállatokat érintő

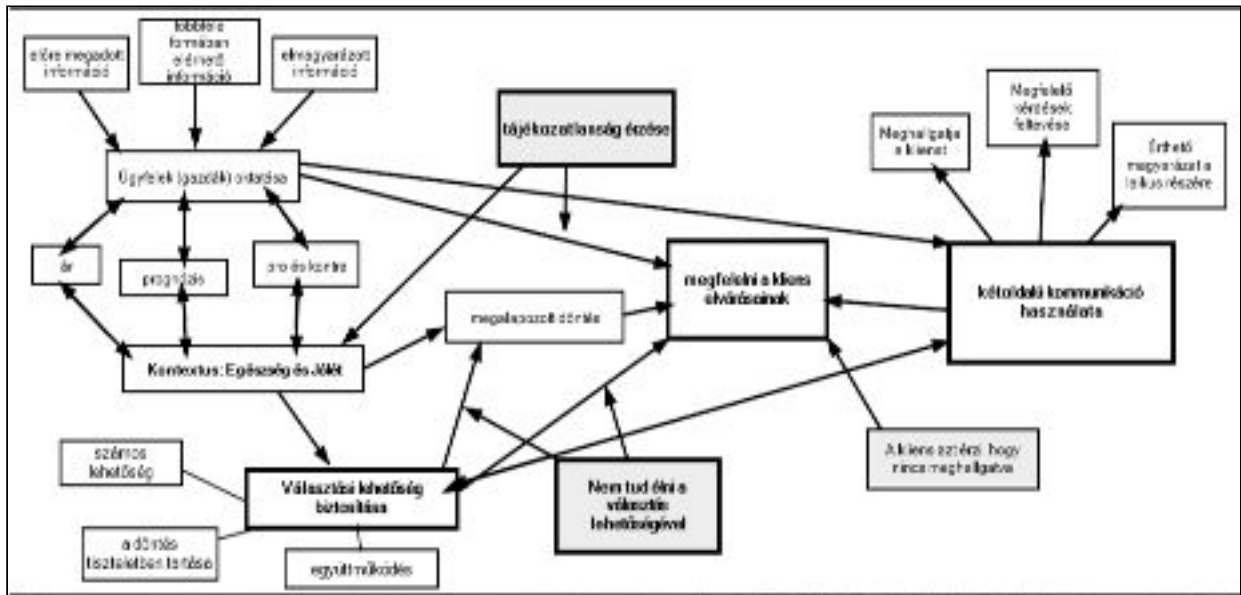
betegségekről. A közösségi média lényege, hogy a tartalom létrehozása és terjesztése együttműködésen alapszik. Szükséges hozzá egyrészt a tartalom létrehozója, másrészt viszont legalább ekkora szerepe van a tartalom követőinek, akik a tartalom értékelésével, megosztásával és kommenteken keresztül való megbeszélésével terjesztik azt. Célja az információ közös létrehozása és tartalmának megvitatása annak érdekében, hogy az tökéletesítve legyen és az olvasók közös megértésre jutásával az új, feljavított információ terjedhessen tovább. Így ezek az oldalak ennek a folyamatnak az ismétlésével általában egy nagyobb kiterjedésű, kollektív intelligenciát hasznosítanak (O'Reilly & Battelle, 2009). Érdekesség, hogy az általános hittel ellentétben közösségi fórumokon való információközlés gyakorisága nem hat pozitívan a forrás hitelességébe vetett bizalomra. Sokkal fontosabb a szaktudás feltételezett megléte, az író szavahihetősége és az üzenet pozitív szándéka (Westerman et al., 2014). Természetesen ettől még nem szűrhető ki minden tévinformáció, azonban főleg a fontos, nagy számú embert érintő kérdéseket illetően sokkal kisebb mértékben terjednek el álhírek, mint azt elsőre feltételeznénk.

2.2 Állatorvosi kommunikáció

A legfontosabb tényező az állatorvos-kliens bizalmi kapcsolatban a kommunikáció és az állatokkal való bánásmód (Lue *et al.*, 2008). Mivel sok tulajdonosnak a háziállataik a családjuk részét képezik, ezért ugyanolyan érzékenyen reagálnak a velük kapcsolatos problémákra és az őket érő bánásmódra, mintha közeli családtagjaikról lenne szó. Egy, az Állatorvostudományi Egyetemen végzett felmérés alapján egyértelműen pozitív összefüggés van az állatorvosok kommunikációja és a tulajdonosok együttműködése, elégedettsége és bizalma között. Gyengébb összefüggések vannak az állatorvosi kommunikáció és az oltások mennyisége, valamint a kutyák és macskák ellátottsága között. Ennek fényében az állatorvosi oktatás és általános állatorvosi kommunikáció ez irányba való javítása indokolt (Spigelman, 2015). Az Amerikai Egyesült államokban készült tanulmány, mely az állatorvosok és az állattartók véleményét mérte fel az állatorvos-kliens kommunikációról, szerint öt fontos szempont van, amit figyelembe kell venni a kommunikációban (**1. ábra**):

- a kliensek tanítása: magyarázat, részletes információnyújtás
- lehetőségek biztosítása: többféle kezelési útvonal, a döntésük tiszteletben tartása

- kétoldalú kommunikáció: a kliens véleményének meghallgatása és olyan nyelvezet használata, amit a kliens megért
- a kliens tapasztalatát érintő kérdések lebontása: amennyiben úgy érzik, hogy félre lettek informálva vagy nem kaptak választási lehetőséget
- mely kommunikációs akadályokba ütköznek az állatorvosok: pénzügyi aggodalmak, időhiány, több kliens jelenléte (Coe *et al.*, 2008).

1. ábra: Fogalomtérkép az állatorvos-kliens kommunikációról
(Coe *et al.*, 2008)

Azonban a kommunikáció önmagában nem elég, mint ahogy dr. Laborca Barbara írja állatorvosi kommunikációról szóló szakdolgozatában: “Nem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy az állat gazdája általában laikus és nem tudja megítélni az állatorvos valós szakmai kompetenciáját, így valójában a felé sugárzott szakmaiság képéről van véleménye. A gazda vélhetően a sikeres gyógyító munka, az állatorvos szakmai kompetenciájáról való kommunikációja, és a rendelő keltette összbenyomás alapján vonja le a következtetést az állatorvos hozzáértéséről.” (2. ábra) (Laborca, 2016).

Messzemenőleg a legfontosabb összetevője egy erős kliens-állatorvos köteléknek a kommunikáció. Azonban tulajdonossal és a pácienssel való kommunikáció mellett fontos az állat gondozásáról nyújtott információ és az ezzel összefüggésben ajánlott termékek, szolgáltatások indokoltsága, hogy a tulajdonos azt érezze csak olyan dolgokat adnak el neki,

amire állatának tényleg szüksége van (2. táblázat). Amennyiben ezek teljesülnek a tulajdonosok szignifikánsan hajlamosabbak követni az állatorvos ajánlását a költségektől függetlenül.

**2. ábra: A gazdák válaszai a “Milyen a jó állatorvos?” kérdésre
(Laborca, 2016)**

A pácienssel való bánásmód és kommunikáció nagyban befolyásolja, hogy mennyit hajlandóak költeni a kliensek. A legtöbb tulajdonos tisztában van az állatorvosi költségekkel, túlnyomó többségben azt állítják, hogy ez nem akadályozza meg őket az ajánlott kezelés végrehajtásában. Sokszor nem a költség a legnagyobb akadály az együttműködésben és az állatorvos ajánlásának követésében, sokkal nagyobb szerepet játszott a magyarázat zavarossága, a bizonytalanság és a félreértések a kommunikációban (Lue *et al.*, 2008).

A kapcsolat központú és empátikus kommunikáció csökkenti az állattartók igényét további információkra (például online forrásokból) és alternatív egészségügyi szakértők felkeresésére. A hangsúly első sorban az állattartó aggodalmain és félelmein van, emellett a diagnosztikai és terápiás lehetőségek pro és kontra érveinek átbeszélése és a szükséges mennyiségű információ biztosítása van a legnagyobb pozitív hatással a tulajdonos együttműködésére. Emiatt ajánlott az állatorvosoknak a kapcsolatközpontú kommunikáció napi gyakorlatba vétele az állattartók hűsége és megelégedettsége érdekében (Küper & Merle, 2019).

Észlelés	Nem ért nagyon egyet és nem eszerint cselekszik		Nagyon egyetért és eszerint cselekszik	
	%	± SE (%)	%	± SE (%)
Kiváló interakció az állattal	49	2,3	71	2,1
Nagyon jó kommunikátor	51	2,3	71	2,1
Nem árul főlegesen termékeket	47	2,3	76	2,0

2. táblázat: Az állatorvosok által javasoltak betartása összefüggésben a szimpátiával (1836 megkérdezett válasza alapján) (Lue et al., 2008)

2.3 Kisállattartók internet használata

Világszerte készültek tanulmányok melyek valamilyen formában az állattartók internet használatának és állatorvosi ellátásának kapcsolatát dolgozták föl. Számomra sajnos ezek közül csak az angol nyelvterületről származó, vagy angol nyelven megjelent tanulmányok voltak feldolgozhatóak, azonban ez is nyújt kiindulási ponton a vizsgálatok összehasonlításához. Az Egyesült Királyságban készült tanulmány alapján a gazdák által a legtöbbet használt forrás a kisállatok egészségéről az internet (78,6%) utána az állatorvos (72%), miközben a legmegbízhatóbb forrásnak az állatorvosok és más állattartók lettek ítélve. Az interneten első sorban specifikus egészségügyi problémákra (61,3%), valamint a diétával, táplálkozással kapcsolatos kérdésekre (58,5%) kerestek választ (**3. táblázat**). A tulajdonosok 90%-a állította, hogy amennyiben lenne egy megbízható, állatorvos által javasolt weboldal, azt látogatná (Kogan *et al.*, 2018).

A közelmúltban publikáltak egy Ausztráliában készült tanulmány, mely az ausztrál állattartók közösségi média használatát, valamint az ezzel kapcsolatos tapasztalataikat és véleményüket mérte fel, az online elérhető kisállat egészségügyi információkról. A vizsgálat hasonló eredményeket adott mint az Egyesült Királyságban készült tanulmány, bár itt az állatorvos lett az elsődleges információforrás (88,2%), megelőzve az internetes oldalakat (81,1%). Mindkét esetben az értékek közel állnak egymáshoz, mindkét forrás jelentős az állattartók számára. A válaszadók többsége napi szinten használja az internetet otthon vagy munkahelyén, állategészségügyi információkra viszont havonta egyszer, vagy annál ritkábban

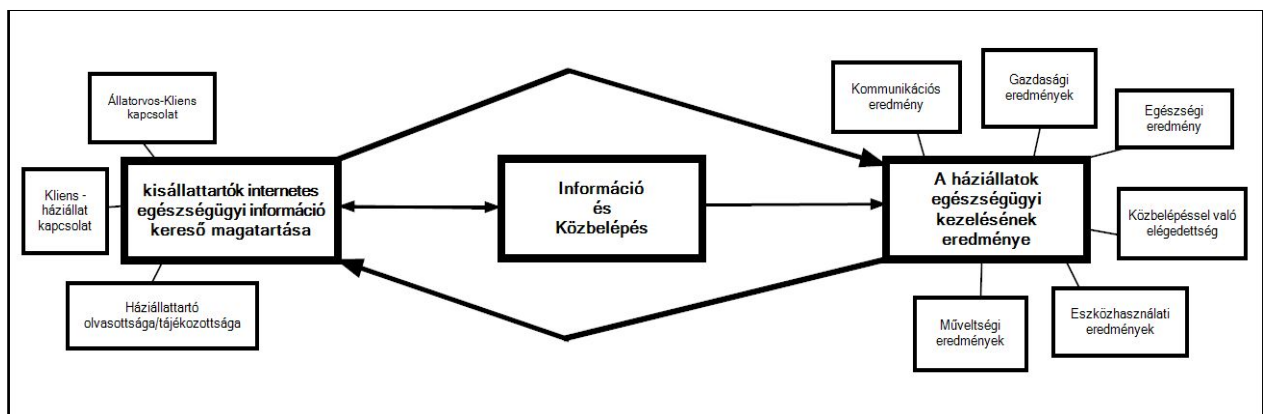
keres rá, és találatokat gyakran megbeszélnek az állatorvossal. Ugyanakkor a válaszadók nagyjából fele bevallotta, hogy az interneten olvasott információk befolyásolták az állatukkal kapcsolatos döntéshozatalukat és nagyban befolyásolta az állatorvosi látogatás szükségességének megítélését (Kogan *et al.*, 2019).

Online keresett kisállat-egészségügyi információ típusa	
Kisállat-egészségügyi téma	n (%)
Specifikus betegség vagy egészségügyi probléma	350 (61,3)
Diéta, táplálkozás, vitaminok, táplálékkiegészítők	334 (58,5)
Viselkedéssel kapcsolatos problémák	210 (36,8)
Bizonyos gyógyászati kezelés vagy beavatkozás	184 (32,2)
Egészség és megelőzés	158 (27,7)
Vényköteles vagy vény nélkül kapható gyógyszerek	74 (13,0)
Alternatív kezelések vagy gyógyszerek	71 (12,4)
Információ specifikus állatorvosról vagy állatorvosi rendelőről	83 (14,5)
Oltások	113 (19,8)
Testmozgás vagy fitness	63 (11,0)
Kísérleti kezelések vagy gyógyszerek	14 (2,5)

**3. táblázat: Az interneten keresett egészségügyi információk típusa
(Kogan *et al.*, 2018.)**

Íránban készült egy minőségi összehasonlító analízis a kisállattartók internetes egészségügyi információ kereső magatartásáról (*HISB: health information seeking behaviour*). A tulajdonosok, mint ahogy az állatorvosok is, használnak online információforrásokat, hogy a kisállataik egészségi állapotát javíthassák. A kutatás célja egy átfogó vizsgálatot készíteni erről a magatartásról és felállítani egy modellt, amely segítségével az állategészségügyi szakmában dolgozók könnyebben elérik a célközönségüket (**3. ábra**). A tulajdonosok körében nagy hajlandóság van arra, hogy az interneten keressenek az állatuk egészségével kapcsolatos információkat, azonban a többség ezt csak kiegészítő információszerzésre használja. Ezzel egyszerre azonban mindössze felük aggódik az így szerzett információ hitelességén és pontosságán. Az állatorvosok által adott információ

nagyjából a tulajdonosok felét győzte meg, gyakran a legfontosabb egészségügyi előrelépés az volt, hogy a gazdák jobban megértették állatuk egészségügyi állapotát, ami lehetővé tette, hogy online több és pontosabb információhoz jussanak. Az állatok egészségügyi kezelésének eredményessége gyakran összefüggésben áll a tulajdonosok egészségügyi képzettségével. Az egészségügyben jártasabb tulajdonosok sikeresebbek voltak az internetes információkeresésben és az ajánlott weboldalak helyes használatában, melynek köszönhetően pozitívabban értékelték ezen információforrások ajánlását. Szignifikáns összefüggés van a tulajdonosok állatukhoz való kötődése és az állatorvossal való interakciók, valamint az információforrások ajánlására adott reakció között. Az ilyen források ajánlása a tulajdonosok felfogásának és viselkedésének változását okozza, ami által az állatorvosoknak lehetőségük nyílik egy kapcsolat központú foglalkozásra és terápiás kezelésre. Amennyiben felméri a kliensek információ igényét és egészségügyi tudását ez által megfelelő forrásokat tudnak ajánlani, hogy a tulajdonosoknak lehetősége nyíljon minőségi helyekről információt szerezni és ennek köszönhetően sikeresebbek legyenek az állataikkal egészségével kapcsolatos információk felkutatásában. Ennek eredményeképp javul a tulajdonosok együttműködése az állatorvosokkal és állategészségügyi specialistákkal. (Solhjo *et al.*, 2018).

3. ábra: Kezdeti model az állattartók internetes egészségügyi információ kereső magatartásába való közbelépés vizgálatáról (Solhjo *et al.*, 2018)

3. Célkitűzések, kérdések

A tanulmány elsődleges célja felmérni a magyarországi kutya- és macskatartók információszerzési szokásait az állataik tartásával és egészségével kapcsolatos kérdéseket illetően. Emellett célom a különböző források hitelessége és a beléjük vetett bizalom vizsgálata, valamint a média, az internet és az állatorvos szerepének felmérése az állattartással kapcsolatos döntések meghozatalában. Szeretném felmérni az állattartók hozzáállását az állataik egészségügyi igényeihez, az állatorvosokhoz, az állattartással kapcsolatos információkhoz és összehasonlítani ennek változását a különböző demográfiai csoportok szerint. Kíváncsi vagyok, hogy honnan szerzik be elsődlegesen az állattartók a szükségesnek érzett információkat és általában mely forrásokat részesítik előnyben. Amennyiben esetleg nem az állatorvost tekintik a legmegbízhatóbb információ forrásnak ennek milyen okai lehetnek és hogyan változik ez annak függvényében, hogy mennyi állattartási tapasztalata van az állattartóknak. Szeretném felmérni az összefüggést az állatorvos nyújtotta szolgáltatások és a bizalom között, a gazdák állatukhoz való viszonya és az előnyben részesített információforrás között. Hogyan hat mindez az állattartók egészségügyi és állatokkal kapcsolatos képzettsége, valamint mindezeknek a hatása az állatok orvosi ellátására. Szeretnék támpontot találni, hogy mit tehet az állatorvosi közösség annak érdekében, hogy csökkentse az állattartókkal való kommunikációs és együttműködési problémák előfordulását és erősítse az állattartóknak az állatorvosi hivatásba vetett bizalmát.

Elsősorban a kutya és macskatartókra koncentráltam, mivel a legnépszerűbb kedvtelésből tartott háziállatok, melyeknél ennek köszönhetően a legnagyobb mennyiségű valós és téves információ áll rendelkezésre a legkülönbözőbb forrásokból. A szakirodalom és saját tapasztalataim alapján feltételezem, hogy a gazdák többsége legjobban az állatorvostól származó információban bízik meg, azonban elsődleges információforrásként mégis az internetet használja. Emellett komoly hangsúlyt kapnak az állattartó ismerősök, a kutyakozmetikusok, tenyésztők és kiképzők. Tapasztalatom alapján sokan előszeretettel használnak információszerzésre Facebook-os állatos csoportokat annak ellenére, hogy talán pont az ilyen oldalakon olvasható információkban bíznak meg a legkevésbé. Úgy gondolom, hogy sokan érzik hiánynak egy megbízható állategészségügyi oldal meglétét. Eddigi tudásom alapján a háziállatukkal közelebbi, intenzívebb viszonyban lévő gazdák hajlamosabbak az

interneten választ keresni, ugyanakkor az állatorvosi látogatásaik gyakorisága is nagy valószínűséggel magasabb. Ezzel egyszerre szerintem az állatokat régóta tartó, tapasztaltabb gazdák kritikusabban állnak az állatorvosoktól kapott információhoz mint az új gazdák, valamint ugyanez igaz az egészségügyben jártasabb vagy állatokkal dolgozó gazdákról, ellentétben a más területen dolgozókkal. Első sorban a régóta állatokat tartó emberek körében fordulhat elő, hogy nehezebben fogadnak be új információt. Úgy érezhetik, hogy az évek alatt megtanultak mindent amit kell, így amikor egy frissen végzett állatorvos megjelenik teljesen új információval azt érthető okokból fogadják kritikusabban. Az eddigi kutatásokból kifolyólag azt gondolom, hogy jelentős különbség van a kutyák és macskák állategészségügyi ellátottsága között, a macskák jelentősen kevesebb figyelmet kapnak, mint a kutyák.

Reményeim szerint a kapott válaszok szerint az állattartók többsége továbbra is az állatorvosokat tekinti elsődleges megbízható információforrásnak és az állatorvosok segítségével próbálnak megoldást találni az esetlegesen felmerülő egészségügyi problémákra. Remélem, hogy sikerül megértenem azon gazdákat, akik nem bíznak meg az állatorvosokban és megérteni a problémáikat, hogy a jövőben javítani tudjunk az állattartó-állatorvos bizalmi viszonyon. A legjobb végkifejlet számomra az lenne, ha sikerülne találnom néhány kulcsfontosságú elemet amely az állattartó állatorvosba vetett bizalom útjában áll, hogy ezek helyrehozásával a jövőben minden résztvevő számára javíthassuk az együttműködést.

4. A kutatás módszertana

A kutatásomat egy anonim kérdőív segítségével készítettem el, melyhez a *Google Forms* programot használtam. A kérdőív általi strukturált kutatási módszer lehetővé tette, hogy kvantitatív vizsgálatot végezzek és pontosan azokra a kérdésekre kapjak választ, amelyekre szükségem van. Primer kutatás, saját kezűleg gyűjtöttem adatokat, írtam kérdéseket, készítettem el a kérdőívet és elemeztem az eredményeket. A kérdőív kitöltése szubjektív módon történt, a mintavétel módja egyszerű, nem véletlenszerű. A kutatás célja a hipotézis megválaszolása számokkal. Az adatok feldolgozása során személyes adatok nem kerülnek megosztásra, a kitöltő személyek identitásának védelme érdekében csak az összesített eredmények kerülnek közlésre. A GDPR (*általános adatvédelmi rendelet*) nem vonatkozik jelen adatgyűjtésre mert a kérdőív anonim, a kitöltőktől nem kértem e-mail címet és nem fogom őket felkeresni a kérdőív után.

A vizsgálatra 2019 október 8-16. között került sor. A kérdőív Facebookon és e-mailen keresztül került megosztásra, első sorban állattartással kapcsolatos csoportokban. A Központi Statisztikai Hivatal szerint Magyarország lakosságának 90,3%-a csaknem minden nap használja az internetet (KSH, 2018) és 54.9%-a használja a Facebook-ot. Emiatt és mivel önkéntes alapon került kitöltésre a kérdőív, ezért a valóság amit tükröz nem reprezentatív, mert csak az internetet és a Facebook-ot, ezen belül az állattartással kapcsolatos csoportokat használók számára volt elérhető. A célcsoport a magyarországi kutya és macskatartók voltak. A tervezett elemszám 800 fő, az elért elemszám 1228 fő. Céлом volt a lehetőségekhez mérten heterogén populációt elérni, hogy minél inkább lehessen általános emberre szűrni. A minta nagysága lehetővé tette, hogy mindkét nemből, minden korosztályból, vidéki és városi lakosságból és különböző anyagi háttérből származó személy kellő számban képviseltetve legyen. A kutatás a kutya- és macskatartókra koncentrálva íródott, így mind a kérdőívben, mind az elemzésben első sorban erre a két fajra vonatkoznak az eredmények. Figyelembe kell venni, hogy sok háztartásban nincs kimondva, hogy ki az állat tulajdonosa, esetleg többen is gondoskodnak róla. Azonban mivel a vizsgálat az állattartás személyi hátterére koncentrál, ezért minden esetben a kérdőívet kitöltő személyt tekintem tulajdonosnak, gazdának.

A kérdőív összesen 29 db kérdést tartalmazott, amelyek közül 8 db demográfiai vonatkozású, 6 db kérdés az állattartás helyzetét méri fel, 10 db kérdés a tulajdonosok és az

általuk látogatott állatorvos közti kapcsolatot célozza meg és 5 db kérdés a tulajdonosoknak az állatuk tartásával kapcsolatos információ szerzési szokásait méri föl. Összesen 1228 kitöltés érkezett be, melyek mindegyike értékelhető volt. A kérdőív kiértékelésére a *Google Forms* saját összesítését, az *Advanced Summary* nevű bővítményét és a *Microsoft Excel* programot használtam.

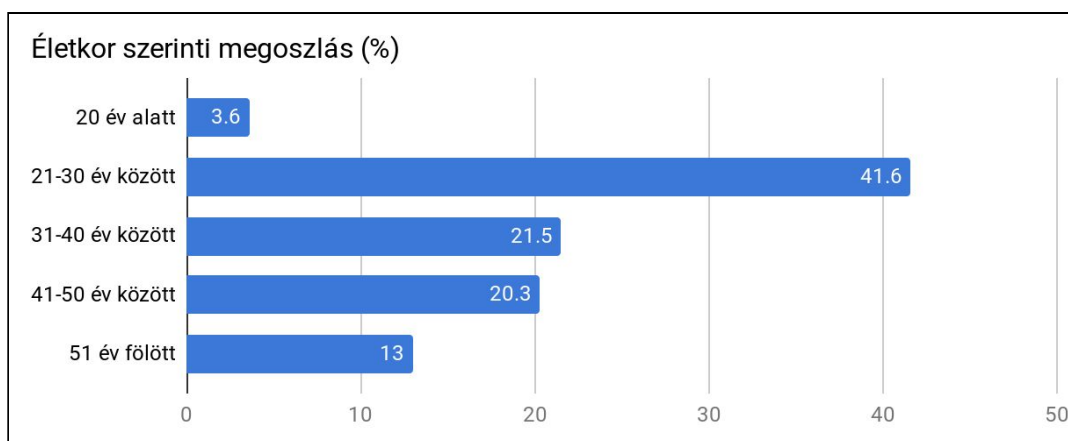
Fontos megemlíteni, hogy az internetes források hitelessége nem mérhető fel ezzel a kutatással, hiszen a szaktudással nem rendelkező, laikus állattartók véleménye nem mérhető egy szakmai kérdésekkel foglalkozó oldal tudományos szempontból való objektív megítélésében. Emiatt csak az internetes források hitelességébe vetett bizalom mértéke az, ami empirikusan, számszerűvé téve mérhető a kutatással. Ezzel egyszerre azonban sok állat- és humán egészségügyben dolgozó személy töltötte ki a kérdőívet és az erre való szűrés segítségével bizonyos mértékben megítélhető, hogy mely oldalak vonzanak be több, állategészségügyben jártasabb személyt.

5. Eredmények és értékelésük

5.1 Szociodemográfiai adatok

A kérdőívre összesen 1228 válasz érkezett. A válaszadók közül 1122 fő volt nő (91,4%) és 106 fő volt férfi (8,6%), ami kiemelkedően magas különbség. Ugyan általános a női túlsúly a kérdőíveket kitöltők között, azonban általában inkább 70% körül van a női válaszadók száma. Ebből az arányból arra lehet következtetni, hogy az állatok gondozása első sorban a nőket érdekli, többnyire ők foglalkoznak a házi kedvencekkel, nagyobb arányban, mint a férfiak. Ezt érdemes figyelembe venni az ellátó állatorvosoknak is és amennyiben a rendelői vizitek alkalmával párjukkal érkeznek a gazdák, az állatok kezelésével, ápolásával kapcsolatos fontosabb információkat inkább a női tulajdonosoknak érdemes elmagyarázni, mert nagy valószínűséggel ők fognak gondoskodni az állatról.

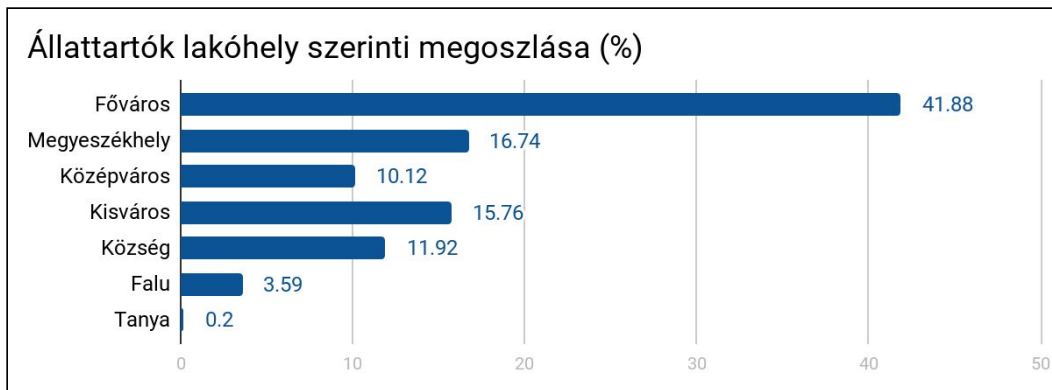
A legtöbb válasz 21-30 év közöttiektől érkezett (41,6%), másik 41,8%-ot képviselnek a 31-50 év közöttiek és a válaszadók 13%-a van 51 év felett. Legkevesebben a 20 év alattiak töltötték ki, de ebből a korosztályból is sikerült 44 választ kapni (3,6%) (**4. ábra**)

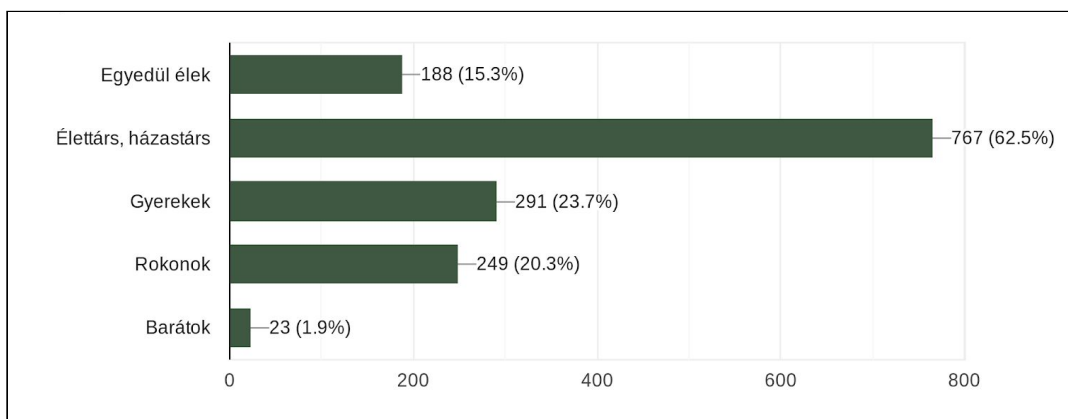
4. ábra: Állattartók életkor szerinti megoszlása

Lakóhely szerint Budapestiektől érkezett a legtöbb válasz (41,8%) (**5. ábra**). A bő többség városokban él (84,5%) tanyáról mindössze 3 válasz érkezett. A válaszadók többsége (62,5%) élettársukkal vagy házastársukkal él együtt és közel negyede rendelkezik gyermekkel

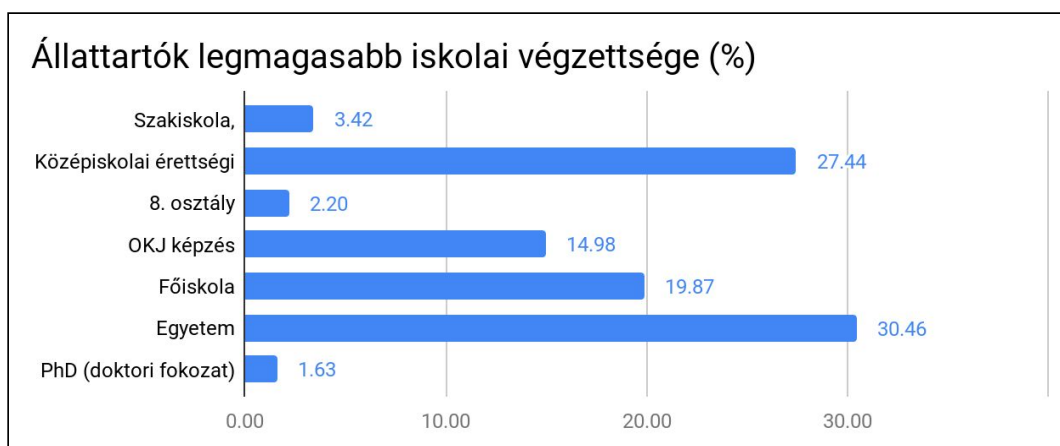
(23,7%). 20,3% él rokonokkal, melyek lehetnek szülők, nagyszülők, testvérek vagy egyéb rokonok. 15,3% él egyedül és mindössze 1,9% él barátokkal (6. ábra).

5. ábra: Állattartók lakóhely szerinti megoszlása

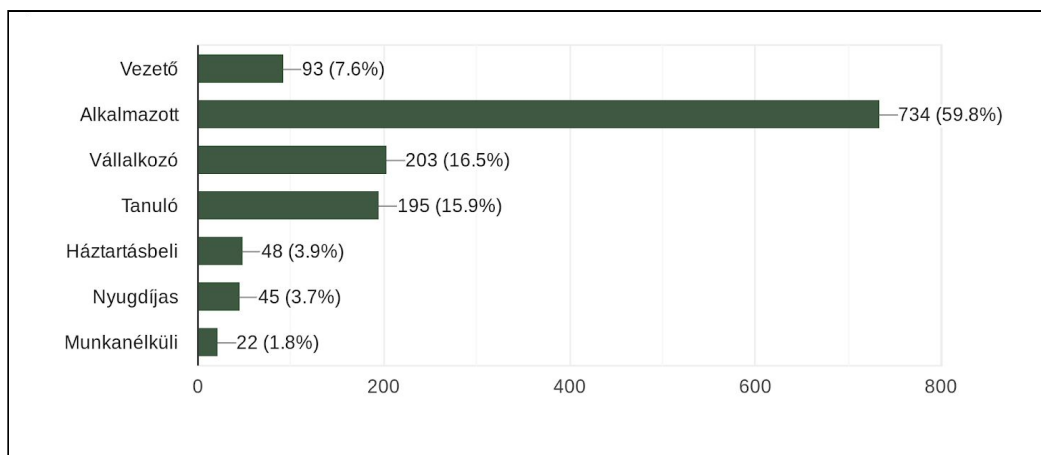
6. ábra: Állattartókkal egy háztartásban élő személyek

7. ábra: Állattartók legmagasabb iskolai végzettsége

A válaszadók több, mint fele (52%) felsőoktatási végzettséggel (főiskola, egyetemi diploma vagy doktori fokozat) rendelkezik (7. ábra). Ez a szám a szakmabeliek nélkül is 50,2% ami azt jelenti, hogy a magyar átlaghoz képest a tanultabb réteg magasabb számban töltötte ki a kérdőívet. Ez alapján néhány kérdés meglepő eredményt adott, mert a magas fokú képzettséget nem mindig tükrözte a kérdésekre adott válaszokból kitűnő informátlanság. A kitöltők 2,2%-ának nincs középiskolai érettségije, azonban tekintettel kell lenni arra, hogy a válaszadók 3,6%-a még nem töltötte be a 20 éves kort így feltételezhetően ezeknek a kitöltőknek egy része még gimnáziumba jár. Emellett középiskolai érettségit végzettek számánál (27,4%) is figyelembe kell venni, hogy a válaszadók 15,9%-a még tanuló (8. ábra), akik jelentős részben felsőoktatási tanulmányaikat folytatják.

A válaszadók javarészt alkalmazottként dolgoznak (59,8%), ezen kívül 16,5% vállalkozó és 7,6% van vezető pozícióban. A válaszadók 3,9%-a marad otthon háztartásbeliként a gyermekekkel, 3,7% nyugdíjas és 1,8% jelenleg munkanélküli (8. ábra). Mivel itt is meg volt adva a több válaszadás lehetősége ezért lesznek átfedések, vannak akik tanulóként vagy nyugdíjasként dolgoznak, vagy akik egyszerre vannak alkalmazott és vezetői pozícióban. Összesen 9,2% jelölt meg kettő vagy több választ.

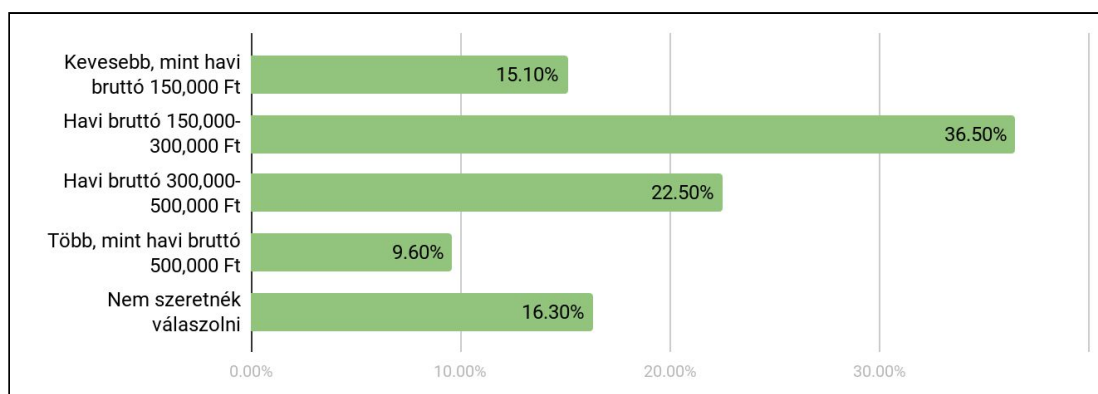

8. ábra: Állattartók munkavégzésének típusa

Fontos szelektációs szempont az állategészségügyben és hasonló területen dolgozókra való szűrési lehetősége, hiszen a magasabb szakmabeli műveltség torzíthatja az eredményeket. Emiatt szerepelt a felmérésben egy munkaterületre vonatkozó kérdés, ahol

választani lehetett “Állategészségügy”, “Humán egészségügy”, “Állatokkal dolgozom, de nem vagyok állatorvos” és “A munkám nincs kapcsolatban sem az állattartással, sem az egészségüggyel” válaszlehetőségek közül. Ennek köszönhetően a kiértékelés során külön kategóriákat képeznek az állategészségügyben dolgozók (9,9%), az állatokkal dolgozók (7,2%), és a humán egészségügyben dolgozók (8,4%). Utóbbi hármat, mely az összes válasz 25,5%-át képezi, ezentúl “szakmabeli”-ként fogom említeni, hiába nem feltétlenül áll fenn pozitív korreláció állategészségügyi tudással, a vizsgálat torzulásának megelőzése érdekében ez a biztonságosabb megoldás. A más munkaterületen dolgozók (ezentúl “nem szakmabeli”) képviselik a társadalom nagy részét. A kérdőív alapján a kitöltők 74,5%-a nem szakmabeli, így a továbbiakban, amikor jelentős eltérés van a két kategória válaszai között ezt figyelembe fogom venni a kiértékelésnél és az eredmények értelmezésénél.

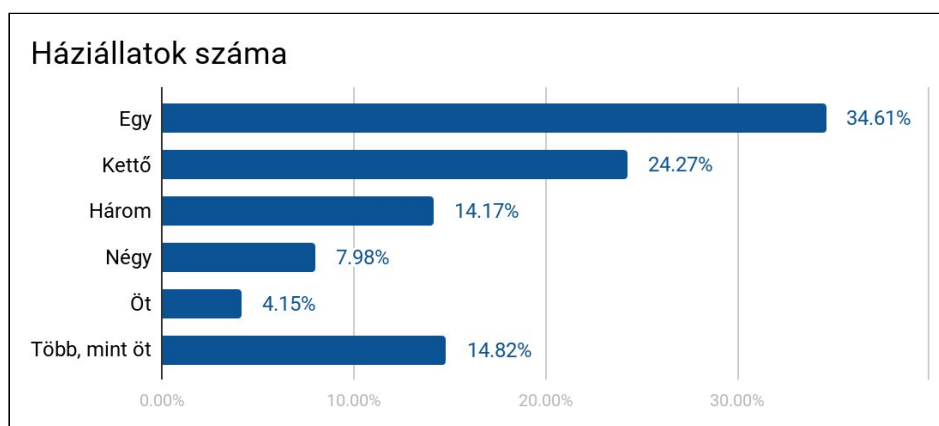
A kérdőívet kitöltők nagyjából fele (51,6%) havonta kevesebb mint bruttó 300 ezer forintot keres és mindössze 9,6%-a keres havonta több, mint bruttó 500 ezer forintot. Ugyanakkor fontos figyelembe venni, hogy a válaszadók 16,3%-a nem kívánt válaszolni erre a kérdésre. Érdekes, hogy még egy anonim kérdőív esetében is mekkora tabunak számít a személyi jövedelem, pedig a megadott válaszlehetőségek között szereplő legmagasabb érték (bruttó 500 ezer forint) sem számít magasnak figyelembe véve a válaszadók között felsőoktatási végzettséggel rendelkezők magas számát (9. ábra).

9. ábra: Állattartók jövedelme

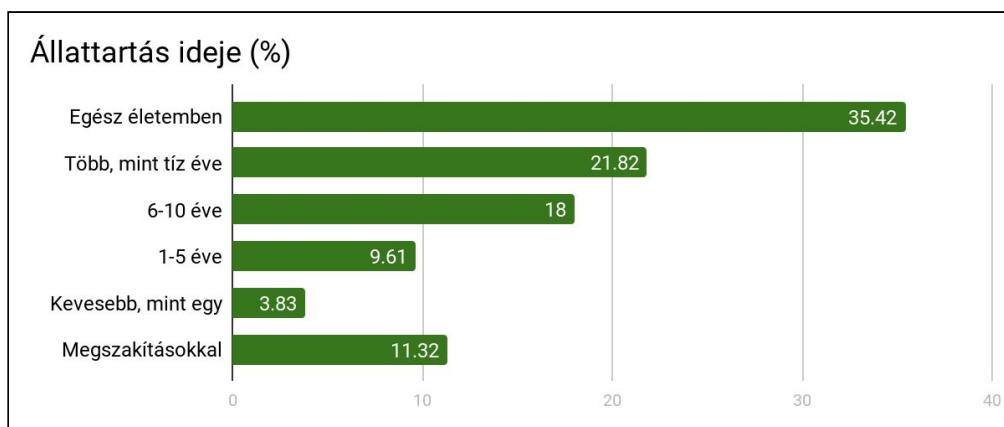
5.2 Állattartással kapcsolatos adatok

A választ adók 78,6%-a háziállat mellett nőtt fel, ebből 84,2%-nál kutya és 66,6%-nál macska volt otthon gyermekkorban. A válaszok alapján 44,6% nőtt fel mind kutya, mind macska mellett. Ezen kívül nagy számban, összesen 30,4%-nál voltak otthon egyéb állatok is, többek között lovak, papagájok, rágcsálók, nyulak, teknősök és halak, valamint különböző háztáji haszonállatok, első sorban tyúkok. Ezek a magas százalékok nem meglepőek, hiszen többnyire azok az emberek tartanak állatokat akik állat mellett is nőttek föl. Jelenleg a kérdőív alapján a kutyák elterjedtebbek a macskáknál, a válaszadók 76,5%-a rendelkezik kutyával és 54,9%-a macskával. Mindkettővel a válaszadók 32,7%-a rendelkezik. Egyéb állata 18,3%-nak van, első sorban az imént felsoroltak közül.

10. ábra: Az otthon tartott háziállatok száma

A többségnek csak egy vagy két állata van otthon, ez összesen majd 60%-át teszi ki a válaszoknak (**10. ábra**). 14,8% rendelkezik több, mint öt állattal, ugyanakkor ezek túlnyomó többsége kistestű exotikusállat (halak, rágcsálók) vagy haszonállat. Az állattartás ideje nagyon változó, a többség (57,2%) több, mint egy évtizede vagy egész életében tartott háziállatot. Új gazdák, akik kevesebb, mint egy éve tartanak háziállatot a válaszadók 3,83%-át teszik ki (**11. ábra**).

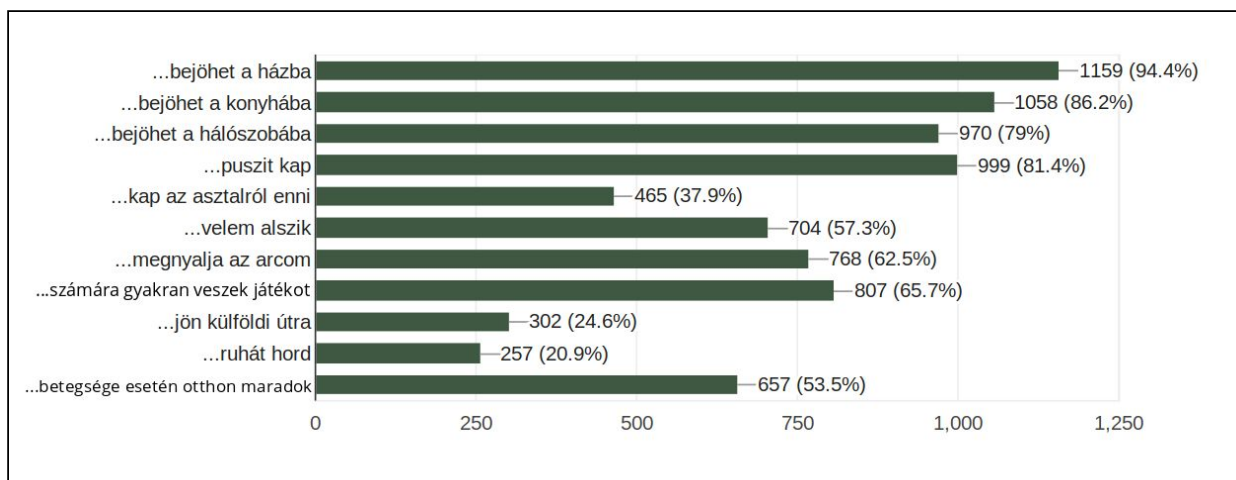

11. ábra: Állattartás ideje

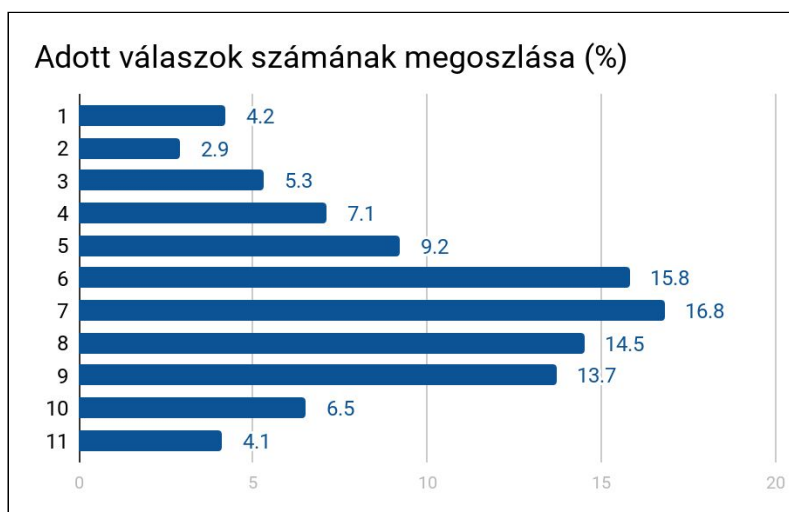
A tulajdonosok állatukhoz való viszonyának felmérésére vonatkozó kérdések alapján az állatok 94,4%-a bemehet a házba és 86,2% a konyhába. 79%-a a hálósobába is bemehet és 57,3% a gazdával együtt alszik. 81,4% kap puszit a gazdától és 62,5% ezt viszonzhatja is arconnyalás formájában. 65,7% gyakran kap játékot, ajándékot és 53,5%-nál otthon marad a gazda betegség esetén (**12. ábra**). Ebből egyértelműen látható, hogy a kérdőívet kitöltők jelentős többsége nagy állatbarát, közeli viszonyt ápol kedvencével, így az egész vizsgálat eredményeit ennek fényében kell értelmezni. A válaszadók között arányaiban kis számban szerepeltek a kert végébe zárt kutyát vagy félvad kerti macskát tartó tulajdonosok. A válaszadók többsége családtagként kezeli a háziállatát, sok esetben akár “túlszeretik”.

Ezek a kérdések a gazda-állat kapcsolatot hivatottak felmérni, mennyire számít családtagnak vagy tölt be esetleg “gyerek” szerepet az állat. Ugyanakkor már a kérdés írásánál sem csak az volt a fontos szempont, hogy mit jelölnek meg az emberek, hiszen csak adott kutyafajták szorulhatnak rá a ruhák hordására és macskák esetében kifejezetten nem jellemző, hogy külföldi útra elkísérik a gazdát. Inkább a megközelítés a lényeg, ami miatt az is fontos eredmény, hogy hány választ jelöltek be a kitöltők a megadott 11 válaszlehetőség közül (**13. ábra**). 10,6% jelölt be 10 vagy 11 választ, a többség, 60,8% 6-9 választ jelölt be és mindössze 7,1% jelölt be csak 1 vagy 2 választ. Ez alapján a válaszadók bő többsége nagyon közeli viszonyt ápol kedvencével.

Ugyan nem reprezentatív de érdekesség, hogy a tanyán lakó 3 kitöltő esetén 3, 5 és 10 az adott válaszok száma, amely alapján nincs jelentős különbség a többi válaszadóhoz képest. Emellett érdemes lett volna egy “egyik sem igaz” lehetőséget is megadni, azonban a válaszok alapján ez nem okozott volna jelentős változást az eredményekben.

12. ábra: Az “Előfordulnak az alábbiak önnél? A kutya, macska...” kérdésre adott válaszok

13. ábra: A 12. ábrában látható kérdésre adott válaszok számának megoszlása

5.3 Állatorvossal kapcsolatos adatok

Az állatorvos kiválasztásánál a legfontosabb szempont a bizalom (75,7%), ez után jön a távolság, a könnyen érthető magyarázat és az ott dolgozók kedvessége. A kedvező árat a válaszadók mindössze 16,5%-a jelölte meg szempontnak (**14. ábra**). Közülük mindössze 14-en keresnek kevesebb, mint bruttó 150 ezer forintot, amely alapján az árérzékenység nincs összefüggésben a tulajdonosok keresletével. Ez az eredmény azonban nem tükrözi a

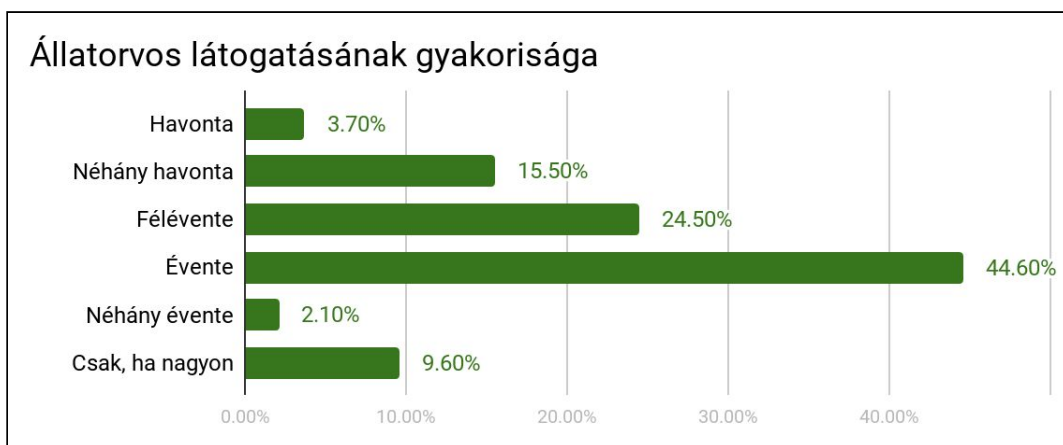
valóságot, a magyar tulajdonosok többsége kifejezetten árérzékeny. Egyéb megemlített szempontok voltak többek között a rendelő felszereltsége és a magas színvonal.

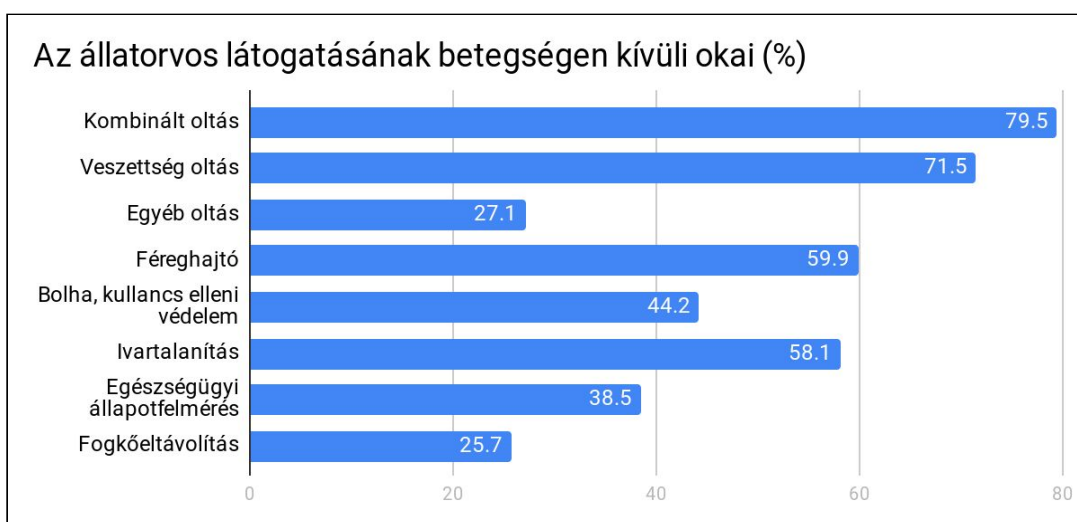
14. ábra: Az állatorvos választásának szempontjai

Betegségen kívül az állatok nagy része (44,6%) évente, általában az éves védőoltások miatt lát állatorvost. További 40% ennél gyakrabban félévente vagy néhány havonta, ezek szintén többségben védőoltások vagy élősködő ellenes kezelések, hisz utóbbiak egy részét három havonta szükséges ismételni (**15. és 16. ábra**). Az állatok 9,6%-a csak akkor lát állatorvost, ha nagyon muszáj - ezek egy része (3%) nem szakmabeli tulajdonoshoz tartozó kutya, mely arra enged következtetni, hogy vagy nem kapják meg az ebek az évente kötelező veszettség elleni védőoltást, vagy a kérdőívre adott válaszok nem tükrözik a valóságot.

A leggyakoribb ok az állatorvosi látogatásra a veszettség elleni (71,5%), kombinált (79,5%) és egyéb védőoltások (27,1%), valamint a külső (44,2%) és belső (59,9%) élősködők elleni kezelések. Az állatok 58,1%-a volt ivartalanítás miatt állatorvosnál. Ez kifejezetten magas százalék, mely összefüggésben lehet a kitöltők magasabb végzettségével és ezáltal felvilágosultabb hozzáállásával az állattartáshoz (**16. ábra**). A felsoroltakon kívül sokan mennek állatorvoshoz karomvágás és büzmirigy nyomás miatt, valamint a külföldi utazásokhoz szükséges állatorvosi igazolások megszerzése érdekében.

15. ábra: Az állatorvos látogatásának betegségén kívüli látogatása

16. ábra: Állatorvos látogatásának betegségén kívüli okai

Az állatok betegsége esetén a túlnyomó többség vagy személyesen (58,2%) vagy telefonon (48,4%) állatorvosi segítséget kér (összesen 85,7%), a válaszadók mindössze negyede keres rá a tünetekre az interneten (**17. ábra**). Természetesen itt fontos figyelembe venni, hogy nem mindegy milyen betegség tünetekről van szó, a rutinosabb gazdák gyakran fel tudják mérni, hogy mi igényel azonnali állatorvosi segítséget és mi kevésbé. Ugyanakkor 14 nem szakmabeli válaszadó jelölte meg kizárólagosan, hogy otthon kezeli állatát, mely szintén aggodalomra adhat okot az állatok jólétét és megfelelő ellátottságát illetően.

91% azonnal, vagy 1-2 napon belül elviszi állatát állatorvoshoz, további 5,6% egy héten belül. Kevesebb, mint 1% állította, hogy csak akkor viszi állatát állatorvoshoz, ha a tünetek hosszabb ideje nem múlnak és 2,4%-nak a tünetek súlyosbodása a döntő ok. Sokan

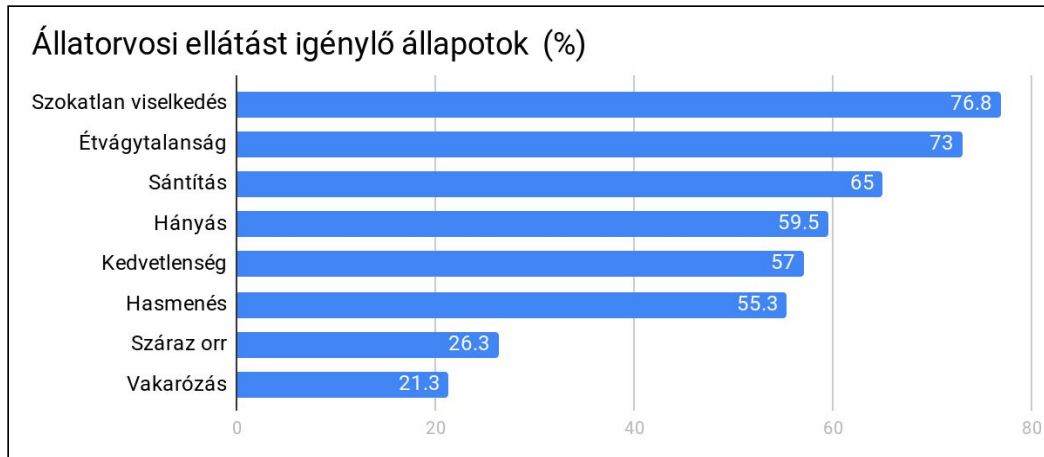
jegyzték meg, hogy nagymértékben a tünetek, a betegség kinézetének súlyossága határozza meg, hogy hova fordulnak és mennyi idő elteltével.

17. ábra: Az “Amennyiben állatát betegnek érzi, mit tesz először?” kérdésre adott válaszok

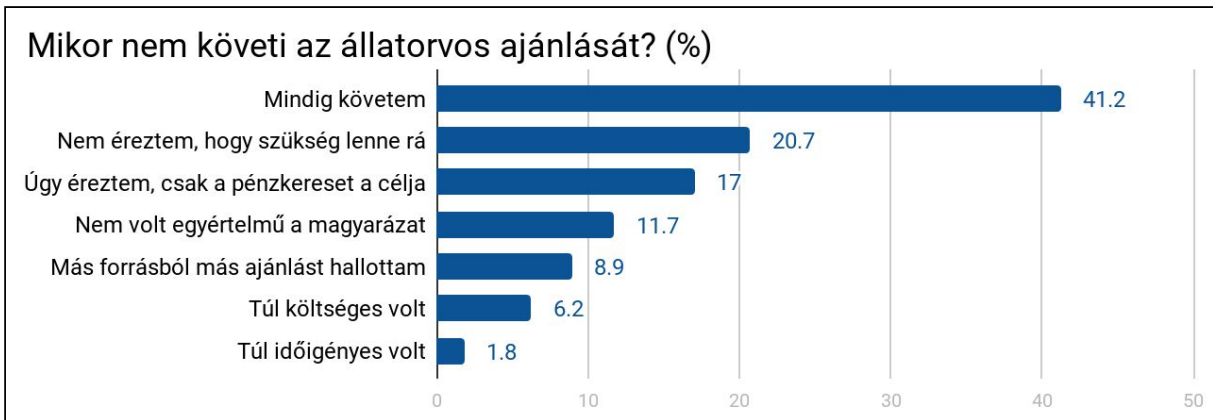
Az állatorvosi ellátást igénylő állapotoknál a szokatlan viselkedés (76,8%) és étvágytalanság (73%) lettek a leggyakoribb válaszok ami arra enged következtetni, hogy a tulajdonosok többsége képes felismerni egy szisztémás probléma megjelenését. Ugyanakkor fontos kérdés, hogy mit is jelent az étvágytalanság egy gazdának? Hiszen nagyon sok mindentől függhet, az állat körülményeitől, a hőmérséklettől vagy akár a napszaktól. Fontos lenne az állatorvosok részéről a tulajdonosok felvilágosítása, hogy mely tünetek milyen formában való megjelenése bír jelentőséggel, pontosan mire ügyeljenek. Többen (4,4%) kifejtették, hogy általában a tünetek pontos megjelenése, intenzitása és kinézete befolyásolja a döntésüket. Például egy hányás önmagában még nem indok, azonban több, vagy véres hányás már igen, valamint ugyanez igaz például több tünet együttes megjelenésére is. Ezzel az a probléma, hogy megfelelő tudás hiányában a tulajdonosok többségének nincsen lehetősége egy adott helyzet valós felmérésére. Például egy kullancs csípés önmagában nem feltétlenül tűnik nagyon komolynak, azonban lehet kifejezetten veszélyes is és mire az együttes tünetek megjelennek, gyakran már késő a kezeléshez. Ezzel egyszerre sajnós az egyik legelterjedtebb tévhit, a kutyák száraz orrának betegség jelző képessége is megmutatkozik, a válaszok alapján az állattartók még mindig több, mint negyede tünetként kezeli (18. ábra). Érdekes, hogy ez és ehhez hasonló a régi tévhitek még mindig mennyire elterjedtek, mennyire erősen megmaradtak a köztudatban. Az állatorvosok részéről a

tulajdonosok ilyen szintű felvilágosítása, a tünetek ismertetése emiatt is nagyon fontos, hogy a gazdáknak lehetősége legyen könnyebben észrevenni a tüneteket és jobban felmérni az adott probléma komolyságát.

18. ábra: Állatorvosi ellátást igénylő állapotok

Szerettem volna megtudni, hogy amennyiben a gazdák úgy döntenek, hogy nem követik az állatorvos ajánlását, ennek milyen elsődleges okai lehetnek. Meglepő volt számomra, hogy ugyan nem szerepelt a válaszadási lehetőségek között, a válaszadók 41,2%-a mégis fontosnak érezte külön megírni, hogy ilyen nem fordult még elő, mindig követik az állatorvos ajánlását. A válaszok közül az legtöbbet megjelölték a “Nem éreztem, hogy szükség lenne rá” (20,7%), az “Úgy éreztem, hogy csak a pénzkereset a célja” (17%) és a “Nem volt egyértelmű a magyarázat” (11,7%) mely sajnos mindhárom közvetlen eredménye az állatorvosi kommunikációs hiányosságoknak. Ez alapján is elmondható, hogy állatorvosként szükséges lenne aktívabban foglalkozni a kommunikáció módjával és lehetőségeivel mind rendelői, gyakorlati szinten, mind már az egyetemi oktatás során. Tanítani kellene kommunikációs technikákat és konfliktuskezelést, hogy elkerülhető legyen, hogy ilyen problémák miatt nem kapják meg az állatok a szükséges orvosi ellátást. Mivel a költséget mint felmerülő problémát a tulajdonosok mindössze 6,2%-a jelölte meg indoknak, ez továbbá alátámasztja az iménti probléma jelentőségét (**19. ábra**).

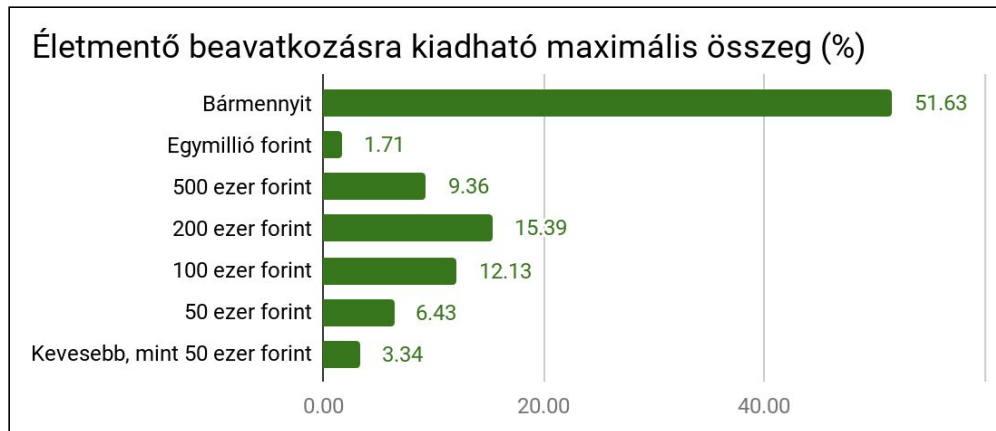

19. ábra: Az állatorvos ajánlásának követése

A válaszadók több, mint fele az állítja, hogy amennyiben állatának életmentő beavatkozásra lenne szüksége, arra bármekkora összeget rááldozna. A kisállatrendelők hétköznapi gyakorlati valóságában sajnos ezt máshogy látjuk, hiszen bármennyire is kötődik a gazda az állatához, bármennyire is szeretne mindent megtenni érte, sajnos nagyon gyakran korlátozva van az anyagi lehetőségei miatt. Ugyanakkor jó látni, hogy legalább elméleti szinten a gazdák többségében megvan erre a szándék, ami talán segítheti az állatorvosokat is abba, hogy milyen kezeléseket ajánljanak és milyen javaslatokat tegyenek az ilyen helyzetben lévő gazdák számára. A kérdőívet kitöltők mindössze 9,7% jelölt meg 100 ezer forintnál kisebb összeget, mely háttérben egyaránt lehet pénzügyi lehetőség hiánya, az állathoz való csökkent kötődés vagy elvi megfontolás. Ezen személyek mindössze 15,4%-a keres kevesebb, mint havi bruttó 150 ezer forintot és 19,7%-a jelölte meg az állatorvos választási szempontnál a kedvező árat (**20. ábra**).

A nem szakmabeli válaszadók 22,7% várná el az állatorvosoktól, hogy a gazda nélküli, menhelyi állatokat ingyenesen lássák el, 34,4% szerint ez nem elvárható és 42,8% szerint helyzetfüggő. Ez alapján összesen két harmad szerint az állatorvosoknak adott helyzetekben ingyenesen kellene ellátniuk az állatokat, amely szám ijesztő mértékben mutat rá arra, hogy mennyire nincsenek tisztában az állattartók az állategészségügy valóságával. Az ingyenes ellátást támogatók nagy része azt indoklásában teljesen figyelmen kívül hagyja az állatorvosi ellátás anyagi vonzatát és pusztán érzelmileg indokolja meg (*meg kellene tennie orvosi kötelezettségből, hivatásból, emberségből, az állat nem tehet róla, stb.*), részben pedig az állítólagos rendkívül magas állatorvosi fizetésekre hivatkozik. Sok válaszadó szerint egy alapvizsgálat (microchip leolvasás és általános betegvizsgálat) valamint a sürgősségi esetek

ellátása lenne elvárható, a többi kezelés pedig alapanyagáron vagy csökkentett áron. Sokan támogatják, hogy az állatorvosoknak legyen szerződése a menhelyekkel, hogy azokon keresztül kedvezményesebben láthassák el a rászoruló állatokat, valamint hogy az állatorvostan-hallgatóknak tanulási lehetőség lehetne a menhelyeken való kíséítés.

20. ábra: A maximális összeg amit a gazdák az állatuk életmentő beavatkozására hajlandók kifizetni

Az erre a kérdésre adott válaszokból is az kiderül, hogy a tulajdonosok többsége nem lát bele az állatorvoslás anyagi és gazdasági hátterébe, és mivel a kötelező társadalombiztosításnak köszönhetően hozzá vannak szokva a humán egészségügyi ellátás ingyenességéhez vagy kedvezményes áraihoz, ezért nagyon magasnak érzékelik az állategészségügyi árakat, figyelmen kívül hagyva a gyógyszerek, műszerek és képzett munkaerő valós költségét. Szintén nem láthatnak bele abba a szomorú ténybe, amivel az ellátó állatorvosok napi szinten találkoznak - mégpedig, hogy Magyarországon egyenlőre sajnos végtelen számú gazdátlan, ellátásra szoruló állat van. Egy-egy ilyen állat ellátása minden rendelő költségébe beleférne, de ahogy a gyakorlatban látjuk nem ilyen mennyiségekről van szó. Ebből következik, hogy ha egy rendelőről elterjed, hogy ingyenesen vagy nagyon kedvezményesen lát el rászoruló állatokat hamarosan napi szinten akár tucatnyi gazda jelentkezik talált állatokkal segítséget kérve, sőt néhányan attól sem riadnak vissza, hogy a saját állataikat mentettként állítsák be, hogy így részesülhessenek a kedvezményekben. Emiatt fontos lenne, hogy mind az állatorvosok jelezzék, hogy mely menhelyekkel állnak kapcsolatban, mind a menhelyek, hogy mely állatorvosok segítik őket - ezáltal az állatokon segíteni akarók tudják, hogy melyik menhelyhez fordulhatnak, hogy azon

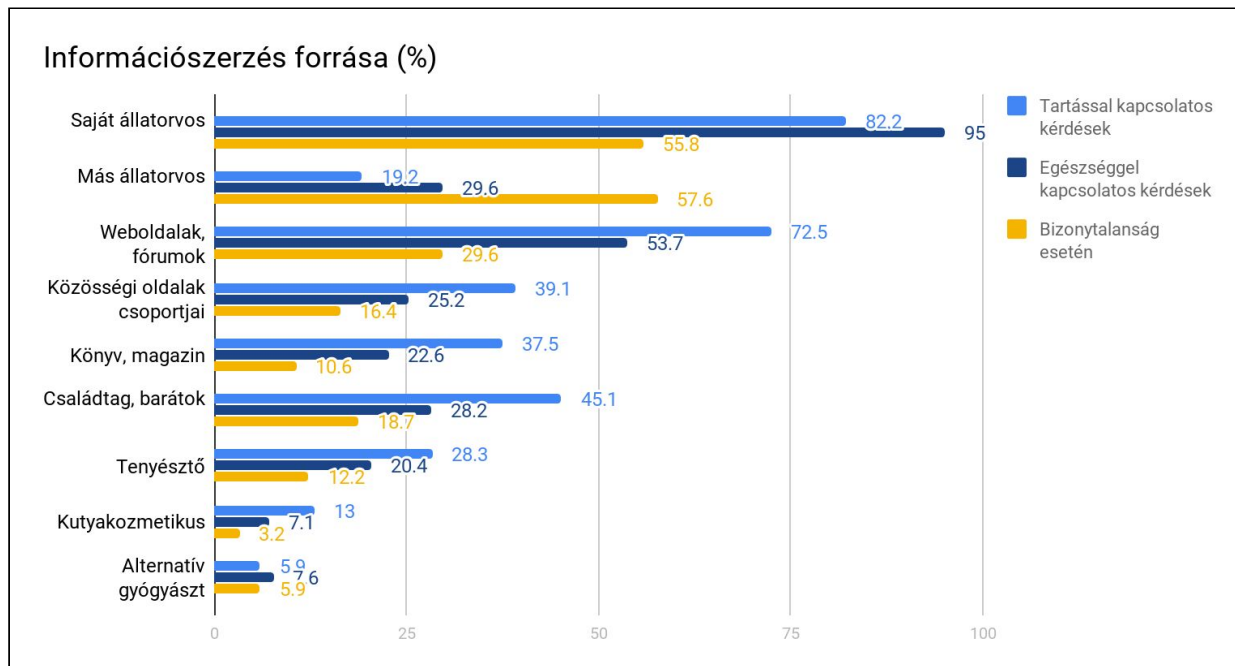
keresztül ellátásban részesülhessenek a rászoruló állatok. Emellett szükségesnek érzem megjegyezni, hogy sok válasz érkezett mind állatorvosoktól, mind tulajdonosoktól akik alátámasztják azt, hogy a legtöbb állatorvos a rászoruló állatnak megadja a szükséges kedvezmény, hogy csak anyagi okokból kifolyólag ne kelljen szenvednie semelyik állatnak.

5.4 Információszerzéssel kapcsolatos adatok

Az állattartók információszerzésével kapcsolatos kérdéseket három részre osztottam. Egyrészt, hogy az állatok tartásával kapcsolatos kérdésekre hol találnak választ, másrészt, hogy az állatok egészségével kapcsolatos kérdésekre hol találnak választ, harmadrészt, hogy abban az esetben, amennyiben bizonytalanak a kapott válaszban, hova fordulnak. A válaszok mindegyikénél csak a nem szakmabeli kitöltőktől érkezett válaszokat vettem figyelembe, hogy jobban tükrözze az általános magyar társadalmat.

A tartással kapcsolatos kérdéseknél a legtöbben a saját állatorvost (82,2%) és a weboldalakat, fórumokat (72,5%) jelölték meg. Már önmagában aggasztó, hogy ennyien ellenőrizetlen webes forrásokból szereznek be információkat és még kifejezettebb ez annak tükrében, hogy nagy százalékban tanult emberekről van szó. Az egészségüggyel kapcsolatos kérdéseknél a túlnyomó többség az állatorvosát jelölte meg (95%), a weboldalak, fórumok másodikként mindössze 53,7%-ot kaptak. A különböző internetes források (weboldalak, fórumok és közösségi oldalak csoportjai) összesítve is lényegesen kevesebb figyelmet kapnak az állatorvosoknál, az állattartásnál a nem szakmabeliek összesen 78,8% jelölte meg, az egészségnél pedig mindössze 58,8%. Ez számomra meglepő volt, hisz az eredmények alapján ilyen szempontból jobb eredményt értünk el más országoknál, ahol a kettő közti különbség sokkal kisebb. Az Egyesült Királyságban a gazdák által a legtöbbet használt forrás a kisállatok egészségéről az internet (78,6%) utána az állatorvos (72%) (Kogan *et al.*, 2018), míg Ausztráliában az állatorvos lett az elsődleges információforrás (88,2%), bár nem sokkal előzte meg az internetes oldalakat (81,1%) (Kogan *et al.*, 2019). Ezekkel összehasonlítva jelen kutatás eredményét, amely alapján 95% fordul az állatorvosához és mindössze 58,8% internetes forrásokhoz gyanítható, hogy az eredmények nem teljes mértékben megbízhatóak, inkább csak iránymutatási célra használhatók fel. Még kifejezettebb ez annak figyelembevételével, hogy a kérdőívet csak internetet és webes állatos oldalakat aktívan használó személyek töltötték ki.

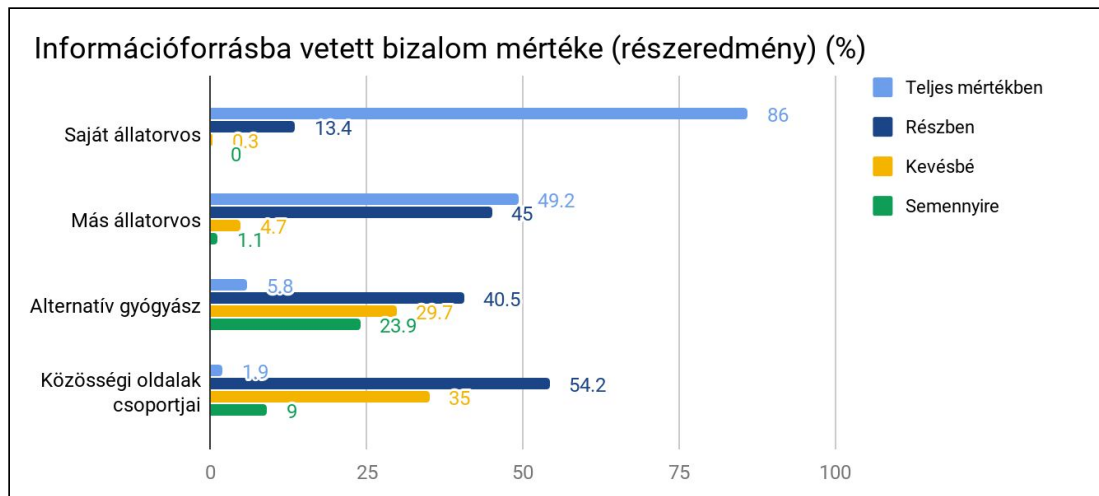
Mindegyik kérdésnél sokan írtak be egyéb válaszokat, melyek közül a legkifejezettebbek főleg a tartással kapcsolatos kérdéseknél a kutyakiképzők, kutyaiskolák és más állattartók voltak. Az esetleges bizonytalanság esetén is elsősorban saját vagy más állatorvosok voltak a legfontosabb források (55,8% és 57,6%). A legkevésbé használt források mindhárom területen az alternatív gyógyászok és kutyakozmetikusok lettek (21. ábra).

21. ábra: Összefoglaló ábra az állattartók információszerzési forrásairól az állataik tartását és egészségét illetően

A bizalom kérdésénél is sokkal pozitívabb eredményeket kaptam a vártnál. A nem szakmabeli válaszadók 86%-a teljes mértékben megbízik a saját állatorvosában, 49,2%-a más állatorvosban is. Az összes többi felsorolt információforrást (családtag, barátok, könyv, magazin, weboldalak, fórumok, tenyésztő, kutyakozmetikus, közösségi oldalak csoportjai, alternatív gyógyász) a többség csak részleges bizalommal tekinti, a legkevésbé megbízhatónak a kutyakozmetikusok, alternatív gyógyászok és közösségi oldalak csoportjai lettek ítéelve (22. ábra). A többi forrás ezek között helyezkedik el, az állatorvosok kivételével a kapott információ részleges elfogadása a leggyakoribb válasz. Azonban ez is okot ad aggodalomra, a válaszadók több, mint fele a közösségi médiában, mint például a Facebook-os

csoportokban található információt részegesen bizalommal tekinti, pedig ezek többnyire közismerten megbízhatatlan információforrások (23. ábra).

22. ábra: Információforrásba vetett bizalom mértéke (részeredmény)

Forrásként első sorban különböző Facebook csoportok lettek megjelölve (részben ahol megosztásra került a kérdőív), mint például a *Jó vagy rossz állatorvos* és a különböző fajok és fajták szerinti, életmód, betegség vagy lakhely specifikus csoportok. Emellett nyomtatott vagy digitális magazinok, mint például a *Kutyabarát életmód magazin* és a *háziállat.hu* valamint menhelyek oldalai szerepeltek a válaszok között. Sokak állítása szerint nem követnek semmilyen médiát információszerzési céllal, szükség esetén inkább böngészőben keresnek rá az adott kérdésre. Az állategészségügyben dolgozók közül sokan csak zárt szakmai csoportokat vagy angol nyelvű oldalakat követnek mint például *Clinician's Brief*, többségben azonban hasonló oldalakat írtak az imént felsoroltakhoz.

6. Következtetések

Jelen vizsgálat egy információszerzés érdekében végzett kutatás része, így messzemenő következtetéseket nem lehet levonni belőle. A magyarországi kutya és macskatartók általános véleményét mutatja meg, mely támpontot nyújthat ahhoz, hogy mely területeken érdemes további vizsgálatokat végezni, mint például az állatorvosi kommunikáció gyakorlati eszközei vagy az állattartók bizalmatlanságának lehetséges okai. Több helyen megjelenik a kommunikáció fontossága mind a rendelői környezetben, mint az állatok megfelelő ellátottságával kapcsolat kérdések esetében.

A házi kedvencekről túlnyomó részben a nők gondoskodnak, amit érdemes figyelembe venniük tájékoztatás során az ellátó állatorvosoknak is. A kutyák és macskák jelentős része ma már családtagként van jelen az emberek életében, amely fokozott érzelmi bevonódást eredményez a tulajdonosok részéről. Fontos szempont a gazdák felvilágosítása nem csak állatuk egészségügyi problémáiról, hanem a tartásukkal kapcsolatos kérdésekről is, hiszen az egészségügyi problémák egy része megelőzhető lenne a tartási körülmények javításával. Még kifejezettebb ez az egzotikus kisállatoknál, ahol az egészségügyi problémák túlnyomó többsége tartás- és takarmányozási hibából erednek, tehát megfelelő tájékoztatással nagymértékben megelőzhetők lennének. Mint ahogy a vizsgálatból is kiderül, az állattartók vagy meg sem próbálnak megfelelő információhoz jutni, vagy ha meg is próbálják, főképp megbízhatatlan forrásokból teszik azt.

Az állattartók többsége nincs tisztában az állatok egészségügyi problémáinak sokféleségével, a benne rejlő, emberre is kockázatot jelentő veszélyekről, valamint a változatos tünetek miatti lehetséges differenciál diagnózisok számáról. Sok állat nem kapja meg a szükséges egészségügyi ellátást, még a felsőfokú végzettséggel rendelkező tulajdonosok esetében sem. Az állatok többsége csak oltáskor és parazitaellenes kezelések során lát állatorvost, így ezeket a rutin látogatásokat kellene felhasználni az állatok alapos vizsgálatára és tulajdonosok megfelelő tájékoztatására az esetleges problémákról, mint amilyen például az idős állatok változó igényei és fokozottabb egészségügyi figyelme. Az árérzékenység és az állatokra szánt maximális összeg nincs összefüggésben a tulajdonos keresletével. Az állattartók többségében még mindig él az az elterjedt tévhit, miszerint az

állatorvosok kiemelkedően jól keresnek és indokolatlanul drágák, valamint hogy az állatorvosnak hivatásbeli kötelessége minden rászoruló állatot ellátni.

Az állatokkal kapcsolatos régi, elavult tévhitek, téves információk továbbra is népszerűek a köztudatban. A gazdák kiemelkedően magas százaléka szerzi be ezeket megbízhatatlan internetes forrásokból. Az emberek többsége ugyan továbbra is előnyben részesíti és jobban megbízik az állatorvosi ellátásban, ugyanakkor nagyon elterjedt a webes források használata és a közösségi oldalak csoportjaiban való információkeresés. Ez aggodalomra ad okot, hisz komoly kárt okozhat az állatokban a szakszerűtlen forrásokból származó információba vetett bizalom. Ennek a problémának egy jelentős része is kiküszöbölhető lenne megfelelő kommunikációval mind rendelői, mind online környezetben.

7. Összefoglalás

Az Állatorvostudományi Egyetem Állattenyésztési, Takarmányozástani és Laborállat-tudományi Tanszékén írt diplomamunkám célja felmérni a magyar kutya- és macskatartók információszerzési szokásait állataik tartásával és egészségével kapcsolatban. Munkám során elsősorban azt vizsgáltam, hogy mely információs forrásokat részesítik előnyben a gazdák, melyeket használják gyakrabban és melyekben bíznak meg jobban, valamint, hogy hol állnak az állatorvosok ebben a sorban? Milyen okok merülhetnek fel, amely miatt esetleg internetes forrásokhoz fordulnak a gazdák az állatorvosok helyett és milyen szerepet játszik az állatorvosi kommunikáció mindebben? Célom volt felmérni az állattartók általános hozzáállását az állatorvosi ellátáshoz és összehasonlítani az eredményeimet a nemzetközi szakirodalommal.

A vizsgálatot egy 29 kérdésből álló anonim kérdőív segítségével készítettem el, melyet az interneten, első sorban állattartással kapcsolatos Facebook csoportokban osztottam meg. A kutatást a kérdőívre érkezett 1228 db kiértékelhető válasz alapján készítettem el. A diplomamunka eredményei a kutatásban résztvevők szociodemográfiai körülhatároltsága miatt csak információszerzésre alkalmasak, messzemenő következtetések levonására nem. Általános állattartói véleményt mutat, támpontot ahhoz, hogy a jövőben mely területeket érdemes tovább vizsgálni.

Eredményeim azt mutatják, hogy itthon az állattartók számára továbbra is az állatorvosok számítanak az elsődleges, legmegbízhatóbb információszerzési forrásnak a kisállatok ellátását illetően. Ugyan hasonlóan a nemzetközi szakirodalomban foglaltakhoz, az állattartók hajlamosak előbb fordulni az internethez információszerzési célból, ugyanakkor az állatorvosok általános megítélése kiemelkedően magasabb még mindig bármely más forrásnál. A kommunikáció kiemelkedően fontos szerepet játszik az állatorvosok jó megítélése és az állatorvosi szakmába vetett bizalom tekintetében, ezért fontos, hogy az ellátó állatorvosok kellő figyelmet fordítsanak a tulajdonosok felvilágosítására állataik tartásával, ellátásával kapcsolatban. Figyelembe véve, hogy sok állat csak évente egyszer lát állatorvost kiemelkedően fontos, hogy ezen látogatás alatt minden fontos információt megkapjon a gazda. Fontos lenne már az egyetemi állatorvosi képzés alatt nagyobb hangsúlyt fektetni a gazdákkal való helyes kommunikációra és ennek fontosságára. Ez által javulhat a kapcsolat

az állatorvosok és az állattartók között, aminek következtében növelhető lenne a bizalom az állatorvosok felé.

8. Summary

Information seeking behaviour of pet owners regarding pet husbandry and health

The thesis was written at the Department of Animal Breeding, Nutrition and Laboratory Animal Science at the Veterinary University of Budapest. The goal of my research was to unmap patterns of the information seeking behaviour of Hungarian dog and cat owners with specific detail to pet husbandry and health. Looking into the source of information pet owners prefer, this research aims to find out which ones pet owners trust and which ones they use more frequently. Furthermore, the reasons which make them prefer online sources instead of veterinarians and what role of veterinary communication was investigated. The aim was to examine the general attitude of owners towards the veterinary profession and compare my results to international literature.

The research was conducted with an anonymous survey containing 29 questions. It was shared online primarily in Facebook groups about pets. The survey yielded 1228 answers which were all evaluated during the study. Given the sociodemographic niche of the respondents the results of the thesis are only an approximation of the reality, unsuitable for making any far-reaching conclusions. It shows the general opinion of pet owners in its current form, this can help one get to know what issues to investigate in the future.

The results show, that in Hungary veterinarians continue to be the primary, most trusted information source regarding pets. While similarly to international research, pet owners are inclined to turn to online sources sooner than to veterinary professionals, the general trust in veterinarians is significantly higher than any other source. Communication plays a significant role in how positively veterinarians are viewed and in how much owners trust the veterinary profession. Hence it is important that veterinarians give sufficient attention to informing owners and educating them about correct husbandry and pet welfare. Considering that many pets only see a veterinarian once a year or less, it is extremely important that owners are given as much information about their pet as possible during the visit. It would be very useful to educate veterinarians early on at university about correct client-doctor communication methods and about the importance of owner education. This

could improve the relationship between veterinarians and owners, and as a result, raise the owner's trust in the veterinary profession.

9. Irodalomjegyzék

Brashers, D. E., Neidig, J. L., Haas, S. M., Dobbs, L. K., Cardillo, L. W., & Russell, J. A., 2000: Communication in the management of uncertainty: The case of persons living with HIV or AIDS. *Communication Monographs* , 67, 63–84.

Coe, J. B., Adams, C. L., Bonnett, B. N., 2008: A focus group study of veterinarians' and pet owners' perceptions of veterinarian-client communication in companion animal practice. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 233(7), 1072–1080. doi:10.2460/javma.233.7.1072

Gray, N. J., Klein, J. D., Noyce, P. R., Sesselberg, T. S., Cantrill, J. A., 2005: Health information-seeking behaviour in adolescence: the place of the internet. *Social Science & Medicine*, Volume 60, Issue 7, Pages 1467-1478 <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2004.08.010>

Kogan, L., Oxley, J. A., Hellyer, P., Schoenfeld, R., Rishniw, M., 2018: UK pet owners' use of the internet for online pet health information. *Veterinary Record*, 182(21), 601–601. doi: 10.1136/vr.104716

Kogan, L. R., Hazel, S. J., Oxley, J. A., 2019: A pilot study of Australian pet owners who engage in social media and their use, experience and views of online pet health information. *Australian Veterinary Journal* doi: 10.1111/avj.12870

KSH, 2018: 4.7.25. Az internethasználat gyakoriságának megoszlása (2006–)* Megtekintés 2019. Október 31. URL: https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_017.html

Küper, A. M. & Merle, R., 2019: Being Nice Is Not Enough - Exploring Relationship-Centered Veterinary Care With Structural Equation Modeling. A Quantitative Study on German Pet Owners' Perception. *Frontiers in Veterinary Science*, Vol. 6, Article 56. doi: 10.3389/fvets.2019.00056

Laborca, B., 2016: Állatorvos és gazda közti kommunikációs kérdések. Budapest, *Állatorvostudományi Egyetem Törvényszéki Állatorvostani, Jogi és Gazdaságtudományi Tanszék*. 44. oldal.

Lambert, S. D. & Loiselle, C. G., 2007: Health Information-Seeking Behavior. *Qualitative Health Research*, Volume: 17 issue: 8, page(s): 1006-1019.
<https://doi.org/10.1177/1049732307305199>

Lue, T. W., Pantenburg, D. P., Crawford, P. M., 2008: Impact of the owner-pet and client-veterinarian bond on the care that pets receive. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, Vol. 232, No. 4, 531-540.

Medlock, S., Eslami, S., Askari, M., Arts, D. L., Sent, D., de Rooij, S. E., Abu-Hanna, A., 2015: Health Information-Seeking Behavior of Seniors Who Use the Internet: A Survey. *Journal of Medical Internet Research*, 17(1):e10 doi:10.2196/jmir.3749

Morahan-Martin, J. M., 2004: How Internet Users Find, Evaluate, and Use Online Health Information: A Cross-Cultural Review. *CyberPsychology & Behavior*, Vol. 7, No. 5
<https://doi.org/10.1089/cpb.2004.7.497>

O'Reilly, T. & Battelle, J., 2009: Web squared: Web 2.0 Five years on. Megtekintés 2019 Szeptember 1.

URL: http://assets.en.oreilly.com/1/event/28/web2009_websquared-whitepaper.pdf

Pepitone, J., 2010: Twitter users not so social after all. Megtekintés 2019 Szeptember 2.

URL: http://money.cnn.com/2010/03/10/technology/twitter_users_active/index.htm?hpt=Mid

Solhjoo, N., Naghshineh, N., Fahimnia, F., Ameri-naeini, A. R., 2018: Interventions to assist pet owners in online health information seeking behaviour: a qualitative content analysis literature review and proposed model. *Health Information & Libraries Journal*. 35(4):265-284. doi:10.1111/hir.12236

Spence, P. R., Lachlan, K. A., & Griffin, D. R., 2007: Crisis communication, race and natural disasters. *Journal of Black Studies*, 37, 539–554.

Spigelman, R., 2015: Veterinarian communication and its impact on dog and cat owners' satisfaction with care, trust, compliance and the veterinary care a pet receives. Megtekintés 2019. Szeptember 5., URL: <http://www.huveta.hu/handle/10832/1377>

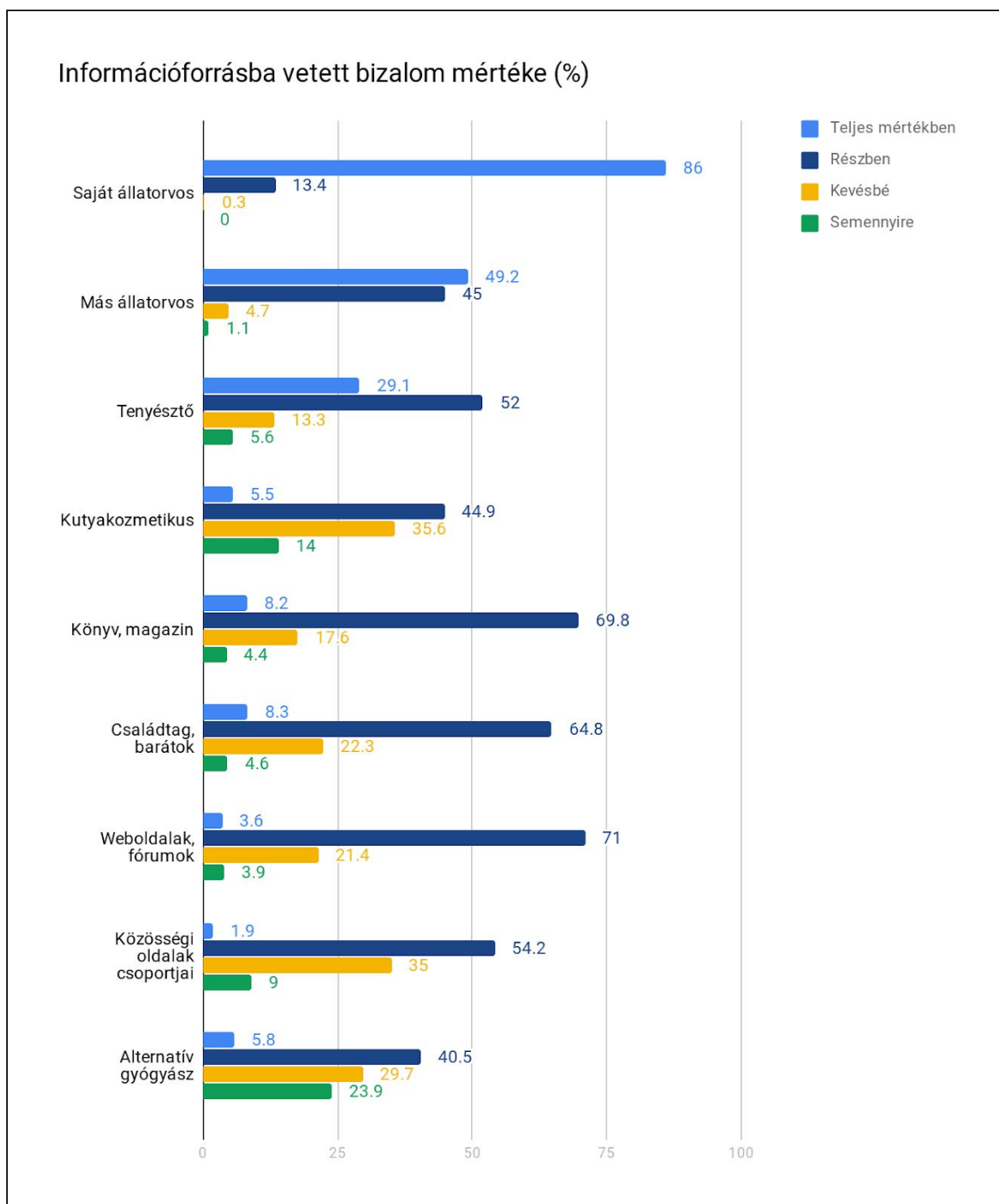
Westerman, D., Spence, P. R., Van Der Heide, B., 2014: Social Media as Information Source: Recency of Updates and Credibility of Information. *Journal of Computer-Mediated Communication*, Volume 19, Issue 2, Pages 171–183.

Ybarra, M. L., Suman, M., 2006: Help seeking behavior and the Internet: A national survey. *International Journal of Medical Informatics*, Volume 75, Issue 1, Pages 29-41. <https://doi.org/10.1016/j.ijmedinf.2005.07.029>

10. Köszönetnyilvánítás

Szeretném a legnagyobb hálával megköszönni témavezetőmnek, Dr. Fodor Kingának a számomra nyújtott segítséget, a késői megkereséssel, csúszó határidőkkel és kósza gondolatokkal gazdag munkámhoz nyújtott végtelen türelmét. Köszönöm családom és barátaim segítségét, kritikáját és támogató szavait, valamint a mindenkori konzultációt és segítségnyújtást. Továbbá nagyon köszönöm mindenkinek aki a kérdőívem kitöltésével és terjesztésével lehetővé tette munkám elkészítését.

11. Melléklet

23. ábra: A különböző információforrásokba vetett bizalom mértéke, kategóriánkénti százalékos eloszlása

HuVetA

ELHELYEZÉSI MEGÁLLAPODÁS ÉS SZERZŐI JOGI NYILATKOZAT*

Név: Bronen Anna Róza
Elérhetőség (e-mail cím): bronen.anna@gmail.com
A feltöltendő mű címe: A kizárólagos állatorvosi és állategészségügyi
informatikai rendszeri szabvány
A mű megjelenési adatai: Állatorvos diplomamunka
Az átadott fájlok száma: 1

Jelen megállapodás elfogadásával a szerző, illetve a szerzői jogok tulajdonosa nem kizárólagos jogot biztosít a HuVetA számára, hogy archiválja (a tartalom megváltoztatása nélkül, a megőrzés és a hozzáférhetőség biztosításának érdekében) és másolásvédett PDF formára konvertálja és szolgáltassa a fenti dokumentumot (beleértve annak kivonatát is).

Beleegyezik, hogy a HuVetA egynél több (csak a HuVetA adminisztrátorai számára hozzáférhető) másolatot tároljon az Ön által átadott dokumentumból kizárólag biztonsági, visszaállítási és megőrzési célból.

Kijelenti, hogy az átadott dokumentum az Ön műve, és/vagy jogosult biztosítani a megállapodásban foglalt rendelkezéseket arra vonatkozóan. Kijelenti továbbá, hogy a mű eredeti és legjobb tudomása szerint nem sérti vele senki más szerzői jogát. Amennyiben a mű tartalmaz olyan anyagot, melyre nézve nem Ön birtokolja a szerzői jogokat, fel kell tüntetnie, hogy korlátlan engedélyt kapott a szerzői jog tulajdonosától arra, hogy engedélyezhesse a jelen megállapodásban szereplő jogokat, és a harmadik személy által birtokolt anyag rész mellett egyértelműen fel van tüntetve az eredeti szerző neve a művön belül.

A szerzői jogok tulajdonosa a hozzáférés körét az alábbiakban határozza meg **(egyetlen, a megfelelő négyzetben elhelyezett x jellel)**:

- engedélyezi, hogy a HuVetA-ban -ban tárolt művek korlátlanul hozzáférhetővé váljanak a világhálón,
- az Állatorvostudományi Egyetem belső hálózatára (IP címeire) korlátozza a feltöltött dokumentum(ok) elérését,
- a Könyvtárban található, dedikált elérést biztosító számítógépre korlátozza a feltöltött dokumentum(ok) elérését,
- csak a dokumentum bibliográfiai adatainak és tartalmi kivonatának feltöltéséhez járul hozzá (korlátlan hozzáféréssel),

Kérjük, **nyilatkozzon a négyzetben elhelyezett jellel a helyben használatról is:**

Engedélyezem a dokumentum(ok) nyomtatott változatának helyben olvasását a könyvtárban.

Amennyiben a feltöltés alapját olyan mű képezi, melyet valamely cég vagy szervezet támogatott illetve szponzorált, kijelenti, hogy jogosult egyetérteni jelen megállapodással a műre vonatkozóan.

A HuVetA üzemeltetői a szerző, illetve a jogokat gyakorló személyek és szervezetek irányában nem vállalnak semmilyen felelősséget annak jogi orvoslására, ha valamely felhasználó a HuVetA-ban engedéllyel elhelyezett anyaggal törvénytisztító módon visszaélne.

Budapest, 2019. év December hó 4. nap

aláírás
szerző/a szerzői jog tulajdonosa

A HuVetAMagyar Állatorvos-tudományi Archívum – Hungarian Veterinary Archive az Állatorvostudományi Egyetem Hutýra Ferenc Könyvtár, Levéltár és Múzeum által működtetett egyetemi és szakterületi online adattár, melynek célja, hogy a magyar állatorvos-tudomány és -történet dokumentumait, tudásvagyonát elektronikus formában összegyűjtse, rendszerezze, megőrizze, kereshetővé és hozzáférhetővé tegye, szolgáltatassa, a hatályos jogi szabályozások figyelembe vételével.

A HuVetA a korszerű informatikai lehetőségek felhasználásával biztosítja a könnyű, (internetes keresőgépekkel is működő) kereshetőséget és lehetőség szerint a teljes szöveg azonnali elérését. Célja ezek révén

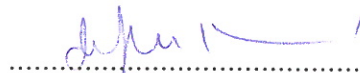
- *a magyar állatorvos-tudomány hazai és nemzetközi ismertségének növelése;*
- *a magyar állatorvosok publikációira történő hivatkozások számának, és ezen keresztül a hazai állatorvosi folyóiratok impakt faktorának növelése;*
- *az Állatorvostudományi Egyetem és az együttműködő partnerek tudásvagyonának koncentrált megjelenítése révén az intézmények és a hazai állatorvos-tudomány tekintélyének és versenyképességének növelése;*
- *a szakmai kapcsolatok és együttműködés elősegítése,*
- *a nyílt hozzáférés támogatása.*

Konzulensi ellenjegyzés

Alulírott **Dr. Fodor Kinga** igazolom, hogy **Brunen Anna Róza** (a hallgató neve).

A kisállattartók állattartási és állategészségügyi információszerzési szokásai című diplomamunkáját ismerem, azt beadásra és védésre alkalmasnak tartom.

Budapest, 2019. november 4.

Dr. Fodor Kinga, témavezető

Állattenyésztési, Takarmányozástani és Laborállat-tudományi Tanszék